

Jaarverslag 2020

Stichting Vogelringstation Meijndel

Stichting Vogelringstation Meijndel
vogelonderzoek sinds 1963

Spek, V van der & R van der Vliet (red). 2021. Jaarverslag 2020. Stichting Vogelringstation Meijndel, Den Haag.

Dit is een uitgave van Stichting Vogelringstation Meijndel. De stichting houdt zich bezig met de studie van in het wild levende vogels door middel van ringonderzoek in Meijndel, Wassenaar.

Colofon

Maarten Verrips (CES)
Rinse van der Vliet (zoönosen)
Vincent van der Spek (overige teksten)

Redactie

Vincent van der Spek & Rinse van der Vliet

Foto voorblad: Klapekster, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 1 november 2020 (Niels Kimpel).

Stichting Vogelringstation Meijndel

Acaciastraat 212
2565 KJ Den Haag
t: 06 - 41 00 98 89
m: v.vanderspek@gmail.com

Rekeningnummer: NL41 INGB 0001531203 t.n.v. Stichting Vogelringstation Meijndel te Den Haag.

Het ringonderzoek van stichting Vrs Meijndel is mede mogelijk dankzij Dunea (terreinvergunningen, faciliteiten en onderhoud, financiële ondersteuning), Staatsbosbeheer (terreinvergunningen Duivenvoordse Polder), het Vogeltrekstation (ringvergunningen) en de Haagse Vogelbescherming (financiële ondersteuning).

SUMMARY

For the bird ringing activities in Meijendel, Wassenaar, Zuid-Holland, the Netherlands, 2020 was a good year with a couple of surprises. It is superfluous to mention that the corona crisis held the world in its grip. Fortunately everyone in the group stayed healthy. There was a restriction on the number of people allowed to ring at the same time for most of the year and all of our excursions and lectures were of course cancelled, but these were just minor nuisances and otherwise there was little effect on our activities. During 90 days and approximately 530 hours, during all months save January, we ringed 6,616 birds and re-trapped an additional 1,266 (14% out of the total number). During the year we passed the 100,000 mark of birds being ringed since the turn of the century. At the end of 2020, the tally stood at 104,773. Birds were ringed for the following projects:

- 1) Breeding bird study Constant Effort Sites (CES);
- 2) Spring migration, dispersion and autumn migration;
- 3) Genetic studies on Lesser Whitethroat and Chiffchaff taxa;
- 4) A zoonoses study (pathogens that can be transferred from animals to humans), for which we took blood samples, throat and cloaca swabs and trapped mosquitos;
- 5) Re-trapping Adults for Survival (RAS) Sand Martin (pilot);
- 6) RAS Jack Snipe (outside Meijendel).

43 species were trapped more often than the long-term yearly average dictates. For ten of these, 2020 was even the best year since 2000: Great Spotted Woodpecker (10; was 8 in 2015), Sand Martin (9; was one in 2019), the rapidly increasing Cetti's Warbler (35; was 14 in 2019), Siberian Chiffchaff (12; was 7 in 2017), Savi's Warbler (7; was 4 in 2013 & 2019), Redwing (171; was 126 in 2001 & 2007), Pied Flycatcher (12; was 11 in 2003), Stonechat (8; was 6 in 2019), White Wagtail (29; was 11 in 2019) and Greenfinch (120; was 42 in 2007). On the other hand, 33 species 'underperformed'.

In all we trapped 80 species, slightly more than the average over the past ten years (78). No new species were ringed. Major misses were Eurasian Sparrowhawk and – for the first time this century – Marsh Tit. There were some surprises in return. The rarest species caught were a Blyth's Reed Warbler (our 2nd), a Thrush Nightingale (3rd), two Dusky Warblers (5th and 6th) and an Aquatic Warbler (6th). The latter bird perhaps wore the most spectacular foreign ring of the year: it appeared to be ringed along the French west coast the year before. Other interesting recoveries included a Blue Tit ringed in November 2019 and recovered in autumn 2020 in Ventes Ragas, Lithuania. Remarkably we re-trapped a Ventes Ragas ringed bird in Meijendel on the very day we ringed this individual! A Greenfinch reported from France was our first foreign recovery for this species. For Cetti's Warbler we received our first recoveries to date: we re-trapped both a Dutch west coast and a central Belgian bird, while one of our own birds from 2018 was recovered in the east of the country. A UK-ringed Lesser Whitethroat was a novelty. CES in 2020 was good. The number of adult birds was around the long-term average, while the number of young birds later in the season was relatively high. Feather samples of Lesser Whitethroat and Chiffchaffs were collected for genetic analysis, with a focus on late autumn. A paper on a ten year genetic study on Chiffchaffs was accepted by Dutch Birding magazine, and is due to be published in 2021. With the current Covid-19 crisis, and the West Nile virus being diagnosed in the Netherlands for the first time in 2020 (both on birds and humans), the importance of the nationwide zoonoses studies we participate in was firmly emphasized. In Meijendel, blood samples and cloaca and throat swabs were taken from 214 birds divided over 32 species for this purpose. For a new zoonoses related study we also trapped mosquitos. An international Common Starling study, launched in 2018, was unfortunately postponed for another year due to technical problems with the transmitters. It is now expected to take off in 2021. One of our ringers will lead this study as part of his PhD. Finally, during a special on Meijendel's nature, our ringing station featured in a well-received programme on national television. The focus was on our long term Common Nightingale data. Fortunately we managed to trap a few during the recordings, so we had something to show as well!

SAMENVATTING

Figuur 1. Mondkapje op: tekenend voor coronajaar 2020. Peter laat de zojuist gevangen klapekster aan boswachter Bart Habraken zien, Meijndel, Wassenaar, 1 november 2020 (Jort Verhulst).

2020 was een leuk, succesvol en soms verrassend jaar. Het is haast overbodig om te vermelden dat de coronacrisis de wereld in zijn greep hield. Gelukkig bleef iedereen in de ringgroep gezond. Er was gedurende enkele perioden een restrictie op het aantal personen dat mocht ringen, en excursies moesten worden afgezegd, maar verder waren er weinig effecten op onze activiteiten. In totaal ringden we in Meijndel op 90 dagen (ca. 530 uur) tussen februari en december 6.616 vogels en vingen we 1.266 geringde vogels terug (14% op het totaal), ongeveer 10% meer dan het gemiddelde over de tien jaar daarvoor. In 2020 werd de grens van 100.000 in deze eeuw geringde vogels geslecht. Aan het eind van het jaar stond de teller op 104.773. De vogels werden voor de volgende projecten geringd: **1)** Broedvogelonderzoek CES, **2)** Voorjaarstrek, dispersie en najaarstrek, **3)** DNA-onderzoek naar Braamsluipers en Tjiftjaffen, **4)** Zoönosenonderzoek, **5)** RAS Oeverzwaluw (pilot), **6)** RAS Bokje. Van 43 soorten vingen we meer exemplaren dan het langjarige gemiddelde. Voor tien van deze soorten was 2020 zelfs het beste jaar ooit. De vangsten waren verdeeld over 80 soorten, iets meer dan het gemiddelde over 2010-2019 (78). Er werden geen nieuwe baansoorten geringd. Grote afwezigingen dit jaar waren Sperwer en – voor het eerst deze eeuw – Glanskop. Daar stonden enkele verrassingen tegenover. De zeldzaamste soorten die gevangen werden waren Struikrietzanger (onze 2^e), Noordse Nachtegaal (3^e), twee Bruine Boszangers (5^e en 6^e) en Waterrietzanger (nota bene met Franse ring; 6^e). De CES was goed. Het aantal adulte vogels was gemiddeld, maar het aantal jongen was vrij hoog. In tegenstelling tot in 2019 werden toch weer veermonsters van Tjiftjaffen verzameld voor genetische analyse, vooral in het late najaar. Van in totaal 214 vogels van 32 soorten werden bloedmonsters genomen in het kader van een landelijk onderzoek naar pathogenen die (mogelijk) op mensen overdraagbaar zijn. Actueel vanwege Covid-19, maar zeker ook omdat dit jaar (elders) in Nederland voor het eerst West-Nijlziekte is vastgesteld, zowel bij bemonsterde vogels als bij mensen. Daarnaast participeerden we in een nieuw landelijk onderzoek naar zoönosen door middel van het vangen van steekmuggen. Het in 2018 ingezette spreeuwenonderzoek werd door technische problemen wederom een jaar uitgesteld. Buiten Meijndel werden in het kader van een RAS-project ook nog 14 Bokjes geringd. Vrs Meijndel figureerde dit jaar ten slotte in een leuk tv-item van Vara's Vroege Vogels.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	6
HOOFDSTUK 1 ALGEMENE INFORMATIE	
1.1 Geschiedenis	7
1.2 Medewerkers in 2020	7
1.3 Ontheffingen en vergunningen	7
1.4 Publicaties, lezingen en excursies	8
1.5 Dankwoord	8
HOOFDSTUK 2 METHODEN EN HET WEER IN 2020	
2.1 Methoden, onderzoeken en inspanning	9
2.2 Het weer in 2020	9
HOOFDSTUK 3 RESULTATEN ONDERZOEKEN	
3.1.1 Inleiding resultaten	10
3.1.2 Jaarrecords	11
3.2 Constant Effort Sites (CES): broedseizoen 2020	12
3.3 Voorjaartrek, dispersie en najaartrek: soortbesprekingen	16
3.4 Najaarsfenologie	27
3.5 Zoönosenproject	28
3.6 DNA-onderzoek	30
3.7 Aantal nieuw geringde vogels in Meijndel per soort 2000-2019 t.o.v. 2020	30
3.8 RAS Bokje Duivenvoordse Polder	33
HOOFDSTUK 4 TERUGMELDINGEN	
4.1 Eigen terugvangsten	34
4.2 Elders geringd, in Meijndel teruggevangen	35
4.3 In Meijndel geringd, elders teruggemeld	36
HOOFDSTUK 5 WAARNEMINGEN	
5.1 Vogelwaarnemingen	39
5.2 Overige waarnemingen	40
BIJLAGE 1 SPREEUWENONDERZOEK I.S.M. VOGELTREKSTATION	41
BRONNEN	42

INLEIDING

In dit jaarverslag worden de inspanningen en resultaten van Stichting Vogelringstation Meijndel, Wassenaar, Zuid-Holland (hierna: Vrs Meijndel) uit het jaar 2020 weergegeven.

Hoofdstuk 1 behandelt diverse algemene onderwerpen over het ringstation en de ringers, in hoofdstuk 2 worden de methoden en het weer besproken. Het derde hoofdstuk gaat in op de resultaten van de verschillende projecten van Vrs Meijndel.

Hoofdstuk 4 behandelt de terugmeldingen die in 2020 werden ontvangen, met daarin een selectie van de eigen interessante terugmeldingen; alle elders geringde vogels die in Meijndel werden gecontroleerd/teruggevangen en alle vogels die in Meijndel werden geringd en elders werden afgelezen. In hoofdstuk 5 is aandacht voor opvallende losse waarnemingen van vogels en andere soortgroepen op en rondom de ringbaan.

Figuur 2. Baardman, vrouwtje, Meijndel, Wassenaar 10 november 2020 (Vincent van der Spek).

1. ALGEMENE INFORMATIE

1.1 GESCHIEDENIS

Met de oprichting van Ringstation Wassenaar – het eerste in Nederland – startte in 1927 het ringwerk in Meijndel. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de activiteiten vanaf 1942 noodgedwongen gestaakt. Door de bouw van de Atlantikwall verdween deze ringbaan in zijn geheel; wederopbouw op deze plek was na de oorlog niet meer mogelijk. In de periode 1955-1962 was wat nu het Centrum voor Vogeltrek en – demografie is (“Het Vogeltrekstation”) gevestigd in Leiden. Zij richtten op de huidige locatie een ringstation op, ca. 700 meter zuidelijker en 100 meter oostelijker ten opzichte van de oude plek. In 1963 werd, na het verhuizen van het Vogeltrekstation (VT) naar Arnhem, de huidige Stichting Vogelringstation Meijndel opgericht. De vangmiddelen werden door het VT aan de kersverse stichting geschonken. Medio jaren '90 werd nog maar weinig actief geringd. Binnen de gebieden van beheerder Duinwaterbedrijf Zuid-Holland (thans Dunea) werd eveneens door in omvang kleine clubs geringd aan de Wassenaarse Slag (Vrs De Beer) en op Solleveld (Vrs Van Engelen). Om de voortgang te bewaken besloot de beheerder, nadat De Beer ontmanteld moest worden vanwege regeneratie van het vanggebied, alle activiteiten te centreren op de huidige plek. Zo maakte de stichting in 2000 een herstart. De huidige activiteiten zijn daarvan het gevolg.

Figuur 3. Edwin Bosch en Rinse van der Vliet (voorgond) leggen een nieuw slagnet aan. Meijndel, Wassenaar, 12 september 2020 (Vincent van der Spek).

1.2 MEDEWERKERS

In 2020 bestond de ringgroep uit de ringvergunninghouders Wijnand Bleumink (voorzitter), Cornelis Fokker, Morrison Pot, Vincent van der Spek (secretaris), Peter Spierenburg, Jan Vegelin, Maarten Verrips en Rinse van der Vliet (penningmeester) en de assistenten Sander Bik, Edwin Bosch, Rob ter Ellen, Nadine Hollevoet, Ghita de Jongh, Gijsbert Twigt en Jort Verhulst. Els van Muiswinkel en Sjaak Schilperoort liepen mee om te verkennen of ze willen aansluiten bij de groep.

1.3 MACHTIGINGEN EN VERGUNNINGEN

De ringvergunningen werden op voorspraak van het Centrum voor Vogeltrek en -demografie (“Het Vogeltrekstation”) te Wageningen afgegeven door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De benodigde terreinvergunningen werden verstrekt door de beheerders Dunea (Meijndel) en Staatsbosbeheer (Duivenvoordse Polder).

1.4 PUBLICATIES, LEZINGEN, EXCURSIES EN MEDIA

Publicaties

De resultaten per dag zijn online te vinden op [Trektellen.nl](https://trektellen.nl). Naast het jaarverslag over 2019 verschenen in 2020 geen publicaties.

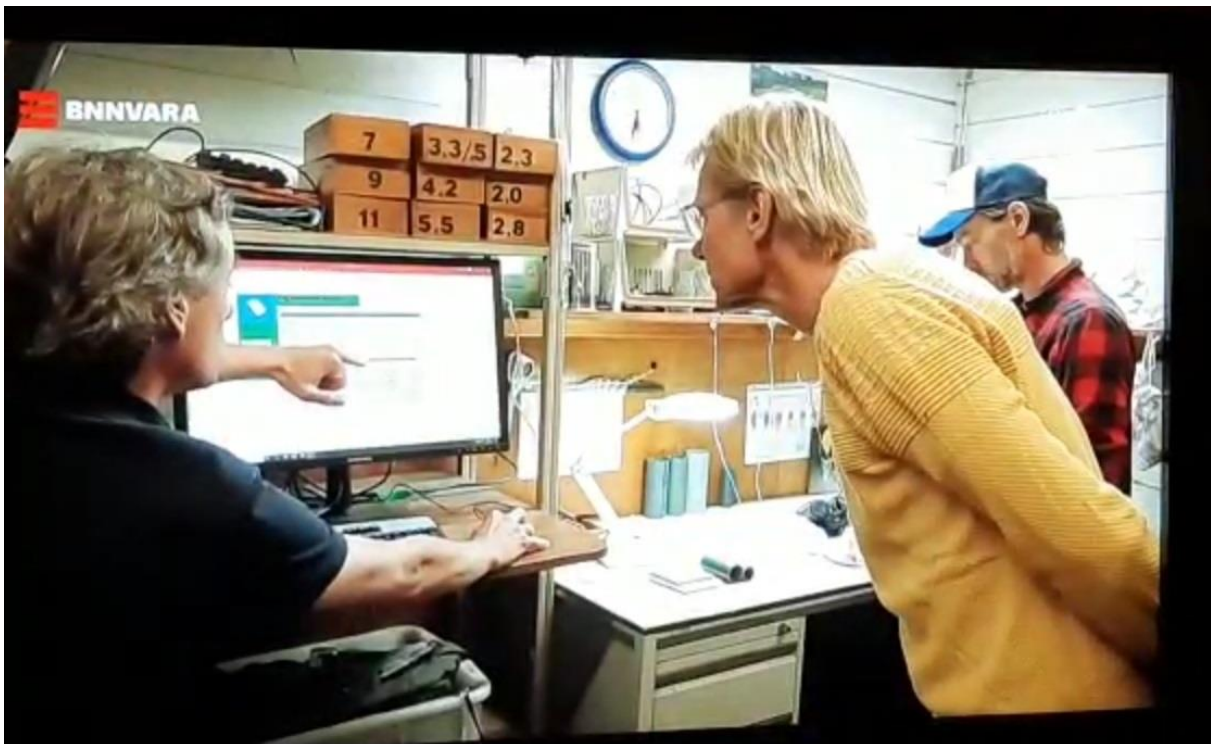
Excursies en lezingen

Ondanks aanvragen besloten we, in overleg met Dunea, dit jaar geen excursies en lezingen te geven. Het was in onze ogen niet mogelijk om dit binnen de landelijke corona-voorschriften te organiseren.

Media

Er was een tv-uitzending van Vara's Vroege Vogels over Meijndel, met daarin een item over onze ringbaan. Daarin stond de Nachtegaal – een soort waar wij extra aandacht aan besteden – centraal. Gelukkig vingen we er een paar tijdens de opnamen en konden we dus ook iets laten zien! Het item is terug te kijken via deze link: [Oudste vogelringstation van Nederland - Vroege Vogels - BNNVARA](#).

Voor Dunea namen we een filmpje op over vrijwilligerswerk in de natuur voor De Groene Motor, het platform voor 'groene' vrijwilligers in Zuid-Holland. Dick de Vos werkt aan een KNNV-boek over de Nachtegaal, waarvoor wij geïnterviewd werden. Het boek lag ten tijde van het verschijnen van het jaarverslag nog niet in de winkel.

Figuur 4. Op dit screenshot van de uitzending van Vara's Vroege Vogels legt Rinse aan presentator Menno Bentveld uit hoe de administratie van geringde vogels in zijn werk gaat. Rechts is Vincent aan het ringen.

1.5 DANKWOORD

Allereerst dank aan Dunea voor de prettige reguliere contacten, de terreinvergunningen, de financiële bijdrage en het beheer en onderhoud van het terrein en de hut. Op alfabetische volgorde bedanken we Noël Aarts, Miranda Bink, Rolf van Duiker, Eric van Gerrevink, Niels Kimpel, Arend de Looff, Hans Lucas en Cees Spring in 't Veld. Hans ging medio 2020 met pensioen. Jarenlang was hij aanspreekpunt voor de monitorende vrijwilligers. We willen Hans daar hartelijk voor bedanken en wensen hem veel plezier – en gezien zijn grote betrokkenheid ook succes – met zijn vrije tijd! Met boswachter Niels startten we een RAS-project voor Oeverwaluw. Casper Zuyderduyn (Staatsbosbeheer) verleende de vergunningen voor de Duivenvoordse Polder (Bokjes). Het bestuur van VWG Meijndel wordt bedankt voor de samenwerking. Adri Remeus is al jaren een spil bij het Bokjesproject. De inspanningen van Peter de Knijff en zijn studenten (LUMC; Universiteit Leiden) blijven onontbeerlijk bij DNA-analyses. Het bestuur van de Haagse Vogelbescherming zijn wij dankbaar voor de financiële steun. Het Vogeltrekstation ten slotte wordt bedankt voor de machtigingen en de reguliere contacten.

2. METHODEN EN HET WEER

2.1 METHODEN: ONDERZOEKEN EN INSPANNING

Onderzoeken

We namen deel aan zes projecten:

1. Het gestandaardiseerde broedvogelonderzoek Constant Effort Sites (CES);
2. Trek/dispersie;
3. Het DNA-onderzoek naar herkenning, voorkomen en temporele spreiding van tiftjaf- en braamsluipertaxa;
4. Het zoönosenproject, waarbij een selectie van soorten bemonsterd wordt voor onderzoek naar virussen; daarnaast heeft Vrs Meijndel hiervoor meegewerkt aan het vangen van steekmuggen;
5. Pilot Retrapping Adults for Survival (RAS) Oeverzwaluw.
De laatste jaren neemt het aantal broedpogingen van Oeverzwaluwen in de duinstreek toe en er is de wens deze ontwikkeling te volgen.
6. RAS Bokje (in de Duivenvoordse Polder)

In Meijndel wordt behalve bij CES en RAS gebruik gemaakt van geluid. Er zijn twee slagnetten (niet ingezet bij CES) en maximaal 245 meter mistnet (24 netten) operationeel. De vangsten buiten Meijndel worden apart behandeld en komen niet terug in de jaartotalen, de tabellen enz.

Inspanning

In 2020 is in Meijndel op 90 dagen (Tabel 1) in 11 van de 12 maanden in totaal zo'n 530 uur geringd (trektellen.nl). In de afgelopen vijf jaar werd alleen in 2018 (100 dagen) vaker geringd. Door het ontbreken van trekbewegingen in de winter was de bezetting in de eerste helft van het jaar normaal. Voor een najaar zonder invasie Grote Barmsijzen gingen we lang door: het aantal vangdagen in november was vrij hoog.

Tabel 1. Aantal ringdagen per maand in 2020

jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Tot
0	1	4	7	5	4	10	16	14	13	13	3	90

zwart= alleen geluid van niet-zangvogels toegestaan i.v.m. broedvogeltellingen en CES (tevens beperkt aantal vangdagen met mistnetten)

blauw= maanden waarin vrijwel zonder beperkingen geringd kon worden, behoudens middelste zaterdagen van september – maart (i.v.m. wintervogeltellingen; geen geluid).

NB vogels in een nachtvangst die voor 24.00 uur gevangen zijn, zijn niet als aparte vangdag geteld.

2.2 HET WEER IN 2020

De winter was nat en warm. In februari was het wekenlang zeer stormachtig, met drie opeenvolgende stormen die sterk genoeg waren om ze een naam te geven. Medio maart werd het mooi lenteweer en dat hield lang aan, resulterend in wat het droogste voorjaar ooit werd. In juni en juli viel er eindelijk weer af en toe (en soms wat meer) regen. Er was begin augustus een langdurige hittegolf: nooit eerder lag de temperatuur in De Bilt acht opeenvolgende dagen boven de dertig graden. Het was een periode waarin veel beweging van vogels was. Daarna was het weerbeeld langere tijd wisselend. Het 'klassieke' najaar bracht ook klassiek najaarsweer. Van eind september tot begin oktober viel er veel neerslag, en van half oktober tot begin november was er een zeer hardnekkige depressie die niet alleen regen, maar vooral veel harde zuidwestenwind bracht. Dat beperkte het aantal geschikte vangdagen. Daarna klaarde het langere tijd op. Een zachte, soms natte winter volgde.

3. RESULTATEN

3.1.1 INLEIDING

2020 kan ook door ons niet anders worden gezien dan als het Covid-jaar. Gelukkig bleef iedereen gezond. In het licht van de wereldwijde gevolgen waren die voor ons ringstation natuurlijk verwaarloosbaar, maar effect had het wel. Er golden tijdens de pieken van de pandemie beperkingen op het aantal mensen dat aanwezig mocht zijn en excursies konden, zoals vermeld, niet worden gegeven. Daarentegen waren kantoorwerkers (die thuis moesten werken) soms flexibeler in hun dagindeling, en gingen we minder met vakantie. Daardoor was er óók meer gelegenheid om te ringen.

In totaal werden in Meijndel 6.616 vogels geringd en 1.266 geringde vogels terug gevangen (14% op het totaal aantal geringde vogels; een hoog percentage). Het aantal geringde vogels lag zo'n 10% boven het gemiddelde over de laatste tien jaar, passend bij de wat bovengemiddelde inspanning. Van de 80 het vaakst geringde (onder)soorten sinds het jaar 2000 werden er dit jaar 43 vaker dan gemiddeld geringd, 33 minder vaak en vijf even vaak (zie 3.7). Het aantal geringde (onder)soorten was in 2020 met 80 iets hoger dan gemiddeld: in de tien voorgaande jaren lag dat gemiddeld op 78. Opvallendste afwezige was Glanskop, die in deze eeuw niet eerder gemist werd. Er werden geen nieuwe soorten voor de ringbaan gevangen. Daar stonden vijf vangsten van vier zeldzame soorten tegenover: Waterrietzanger, Struikrietzanger, Bruine Boszanger (2) en Noordse Nachtegaal. Van 18 soorten vingen we meer dan 100 exemplaren. Buiten Meijndel werden nog 14 Bokjes geringd (zie 3.8).

Tabel 2. De tien meest geringde soorten in Meijndel in de periode 2000-2020

Soort	Aantal	% totaal
Zwartkop	20.296	19%
Kleine Karekiet	11.699	11%
Roodborst	8.418	8%
Pimpelmees	6.211	6%
Goudhaan	5.424	5%
Koolmees	5.217	5%
Tjiftjaf	4.646	4%
Merel	3.673	4%
Graspieper	3.598	3%
Veldleeuwerik	2.954	3%
Totaal	72.125	68%

Tabel 3. De tien meest geringde soorten in Meijndel in 2020

Soort	Aantal	% totaal
Zwartkop	1.302	27%
Roodborst	710	15%
Kleine Karekiet	679	14%
Goudhaan	529	11%
Pimpelmees	496	10%
Tjiftjaf	296	6%
Tuinfluitier	267	5%
Koolmees	226	5%
Merel	199	4%
Koperwiek	172	4%
Totaal	4.865	74%

In Meijndel zijn sinds 1 januari 2000 nu 104.759 vogels van 156 (onder)soorten geringd (zie ook 3.7). Door de stichting zijn daarnaast tussen 1963 en 1999 nog 16 soorten geringd die sinds 2000 ontbreken¹. De tien soorten die deze eeuw het vaakst geringd zijn, zorgen samen voor ruim twee derde (68%) van alle vangsten (Tabel 2). Zwartkop, Kleine Karekiet en Roodborst staan daarin rotsvast op één, twee en drie. De lijst als geheel is al jaren hetzelfde, maar in de subtop zijn onderlinge verschuivingen. Een nieuwkomer is wel aanstaande: er zijn nu 2.918 Tuinfluiters geringd, nog maar 16 minder dan van Veldleeuwerik. De laatste jaren is Tuinfluitier de algemeenste van de twee en het is de verwachting dat Veldleeuwerik er binnen afzienbare tijd uit tuimelt – wie weet al in 2021. In 2020 (Tabel 3) waren er enkele verschillen ten opzichte van de langjarige top tien. Roodborst was nipt algemener dan Kleine Karekiet. De opmars van de Tuinfluitier is hierin zichtbaar en Koperwiek was een opvallende afsluiter. In de meeste jaren vangen we er daar aanzienlijk minder van. Het ging ten koste van Veldleeuwerik en Graspieper. De tien meest geringde soorten tezamen namen in 2020 een nóg groter deel voor hun rekening dan bij het meerjarige gemiddelde: bijna driekwart van alle vangsten.

¹ *Tafeleend, Patrijs, Blauwe Kiekendief, Smelleken, Zomertortel, Kortteenleeuwerik, Duinpieper, Noordse Kwikstaart, Raddes Boszanger, Grauwe Klauwier, Europese Kanarie, Frater, Roodmus, Wilgengors, Bosgors en Dwerggors

3.1.2 Jaarrecords

In 2020 werden van tien soorten de hoogste aantallen geringd sinds de herstart van onze activiteiten in 2000 (Tabel 4). Daarnaast evenaarde Rouwkwikstaart het beste jaar tot nu toe (3 in 2008). Opvallend is dat van zeven soorten het vorige record uit de afgelopen drie jaren stamde en dus van recente datum was. Twee soorten springen in het oog. Van de jaarlijks geringde Groenling werd het record verdrievoudigd en bij Cetti's Zanger waren het er tweeënehalf maal zo veel.

Figuur 5. Witte Kwikstaart, tweede-kalenderjaar vrouwtje, Meijndel, Wassenaar, 10 april 2020 (Vincent van der Spek).

Tabel 4. Jaarrecords Vrs Meijndel in 2020 (sinds 2000)

Soort	Aantal	Oude record
Grote Bonte Specht ¹	10	8 (2015)
Oeverwaluw ¹	9	1 (2019)
Cetti's Zanger ¹	35	14 (2019)
Siberische Tjiftjaf ¹	12	7 (2017)
Snor ¹	7	4 (2013, 2019)
Koperwiek ¹	171	126 (2001, 2007)
Bonte Vliegenvanger ¹	12	11 (2003)
Roodborsttapuit ¹	8	6 (2019)
Witte Kwikstaart ¹	29	11 (2019)
Groenling	120	42 (2007)

¹tevens jaarrecord sinds 1963

Figuur 6. Roodborsttapuit, eerste-kalenderjaar mannetje, Meijndel, Wassenaar, 20 september 2020 (Vincent van der Spek). Er werd een recordaantal van acht vogels geringd. Daarmee is de soort voor een duinlocatie nog altijd opvallend schaars.

3.2 Constant Effort Sites: broedvogelonderzoek

Na een proef in 1996 nemen wij sinds 2000 structureel deel aan het Europese project *Constant Effort Sites* (CES). Het doel hiervan is het verzamelen van informatie die bijdraagt aan het verklaren van veranderingen in broedvogelpopulaties. Omdat vooral demografische gegevens worden verzameld zoals overleving en plaatstrouw van vogels van jaar tot jaar, reproductie en dispersie, geldt het als aanvulling op ander broedvogelonderzoek zoals het Broedvogel Monitoring Project (BMP).

Deze informatie wordt tussen half april en half augustus met behulp van een vaste methodiek verzameld. Er zijn 12 vangmomenten binnen vooraf vastgelegde perioden van het broedseizoen, met vaste tijden en een vaste mistnetopstelling. Vogels worden zonder gebruik van lokmiddelen (zoals geluid of voer) gevangen. Reproductie-informatie over de hoeveelheden uitgevlogen jongen wordt verkregen uit de verhouding van de gevangen volwassen en jonge vogels in de loop van het broedseizoen. Terugvangsten van geringde vogels in opeenvolgende onderzoeksjaren geven informatie over de jaarlijkse overleving. Voor meer informatie zie Van Spanje & Majoor (2012).

Resultaten

In 2020 vingen we in totaal 442 vogels, verdeeld over 31 soorten: 193 volwassen exemplaren en 249 jongen (Tabel 5). Daarbij zijn negen soorten die tijdens het project in 2020 zijn geringd één of meerdere malen terug gevangen (donkergrijs gemarkeerd in de tabel). In totaal ging het om 35 controles. Deze gegevens zijn waardevol omdat de aantoonbaar langere aanwezigheid tijdens het broedseizoen een hogere zekerheid geeft dat het daadwerkelijk broedvogels betrof.

Nu ringen wij ook voorafgaand aan de CES-periode en daarbij controleren we regelmatig geringde vogels van soorten die broedvogel zijn in Meijendel, maar die we evenwel tijdens het CES-seizoen niet terug vingen. Ook dit zijn hoogstwaarschijnlijk vogels van de plaatselijke broedpopulatie. Tabel 6 geeft een overzicht van de gecontroleerde vogels *vlak voor* het CES-onderzoek, maar *binnen* het broedseizoen voor deze soorten.

Figuur 7. Blauwborst, juveniel, Meijendel, Wassenaar, 11 juli 2020 (Jort Verhulst)

Tabel 5. Resultaten CES onderzoek. N1=adult; 1K=eerste kalenderjaar

Soort	Nieuw geringd		Terugvangsten uit eerdere jaren						Totaal
	2020		2019		2018		2017		
	N1	1K	N1	1K	N1	1K	N1	1K	
Grote Bonte Specht	0	1							1
IJsvogel	0	1							1
Boompieper	0	1							1
Winterkoning	1	4							5
Heggenmus	0	1		1	1				3
Roodborst	1	5							6
Nachtegaal	19	11	2	1		1			34
Gekraagde Roodstaart	1	1							2
Roodborsttapuit	0	1							1
Blauwborst	0	1							1
Rietzanger	2	1				1			4
Sprinkhaanzanger	1	0							1
Kleine karekiet	24	8	1						33
Bosrietzanger	14	0							14
Braamsluiper	10	6		1					17
Grasmus	24	24	3	2		2	2		57
Tuinfluiters	30	10	3	1		1	2		47
Zwartkop	28	36	2						66
Tjiftjaf	17	36		1					54
Fitis	7	13							20
Merel	0	2							2
Zanglijster*	0	0							1
Pimpelmees	3	30	1						34
Koolmees	6	46		2					54
Boomkruiper	0	2							2
Goudvink	1	0							1
Rietgors	1	1							2
Boomklever	1	0							1
Cetti's zanger	1	3							4
Spreeuw	1	3							4
Vink	0	1	1						2
Totaal	193	249	13	9	1	5	4		475

* Een Zanglijster werd vlak voor de CES in 2020 geringd en binnen de CES gecontroleerd.

Tabel 6. Controles van vermoedelijke broedvogels uit eerdere jaren, vlak voor de CES-periode

Jaar	2019			2018		
	N1	1K	onbekend	N1	1K	onbekend
Winterkoning					2	
Koolmees		2			1	
Pimpelmees	1	2				
Staartmees			2*			3*
Tjiftjaf	5	3				
Zwartkop		1		1		
Rietzanger	1					
Gaai				1		
Vink					1	

* Staartmees is alleen in jeugdkleed betrouwbaar op leeftijd te brengen: dit kleed draagt de soort slechts enkele maanden

Een vergelijking met Tabel 5 leert dat **Staartmees** aan het begin van het broedseizoen wel degelijk aanwezig was – ze werden immers voorafgaand aan het CES-seizoen wél gevangen – maar tijdens CES zelf ontbraken ze. Ook valt het grote aantal gecontroleerde **Tjiftjaffen** op dat zich wel vlak vóór maar niet tijdens het CES-seizoen vertoonde. Deze tabel focust dus op vangsten vlak voor het CES-seizoen, maar er zijn daarnaast ook (terug)vangsten tijdens het broedseizoen, maar op ‘niet-CES-dagen’. Dit illustreert dat tijdens CES geen volledig beeld van de broedpopulatie wordt verkregen en dat het onderzoek vooral bijdraagt aan landelijke trends in overleving, plaatstrouw en reproductie, maar er lokaal geen uitspraken over aantallen mogelijk zijn. Daarvoor is de steekproef – zeker over één jaar – te beperkt en te veel afhankelijk van toeval.

CES 2020 ten opzichte van eerdere jaren

Tabel 7 toont de cijfers uit het CES-onderzoek van de afgelopen vijf jaar. De laatste kolom geeft de verhouding van het aantal jongen per broedpaar weer (= het aantal geringde adulte vogels gedeeld door twee t.o.v. het aantal jongen).

Tabel 7. Aantal adulte (N1) en jonge (1K) vogels per CES-seizoen

Jaar	N1	1K	N1:1K
2015	276	138	1
2016	182	272	3
2017	142	247	3,5
2018	204	246	2,4
2019	261	269	2
2020	193	249	2,6

Soortbesprekingen

Nieuw op de CES-lijst is de **Cetti's Zanger**. De laatste jaren vingen wij hem in sterk toenemende mate, maar wij ringden hem tot dit jaar nog niet in de broedtijd (zie ook *Uitgelicht: Cetti's Zanger* op p. 18). Nu vingen we zowel adulte als jonge vogels, wat wijst op succesvol broeden. Een andere soort die het in 2020 uitstekend deed is de **Bosrietzanger**. Eind mei piekte hij met op de 31e zeven nieuwe en drie controles van eerder die maand. Daarna liepen de gevangen aantallen terug tot één tot drie vogels per ochtend, zonder veel controles. Eerstejaars vogels werden in de CES-periode niet gevangen. De **Kleine Karekiet** is getalsmatig sinds 2015 redelijk stabiel. In het CES-seizoen vangen we inclusief controles elk jaar 24-29 adulte exemplaren, met een opvallende uitschieter omlaag in 2019: slechts 11. Maar het opmerkelijke effect dat we ook al in 2019 constateerden herhaalde zich in 2020: er waren vrijwel geen

controles van adulte vogels die in voorgaande jaren werden geringd. De enige controle van een overjarige Kleine Karekiet in 2020 betrof een in 2019 geringde vogel.

Tabel 8. Vangsten en controles van adulte Kleine Karekieten tijdens het CES-project in 2015-2020

Kleine Karekiet	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Geringd	24	11	26	24	24	29
Gecontroleerd	1	0	6	1	6	6

De trend van de **Fitis** lijkt sinds 2015 negatief, met in 2019 nog een positieve uitschieter. Dit geldt niet alleen voor de geringde aantallen, maar ook voor de uit eerdere jaren gecontroleerde vogels (Tabel 9). Het broedresultaat leek vooral in 2015, 2017 en 2018 slecht.

Tabel 9. Vangsten Fitisen tijdens het CES-project in 2015-2020

Fitis	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Adult	8	17	12	11	15	24
Eerstejaars	13	13	7	7	27	7

De **Tuinfluiter** nam de koppositie van meest gevangen CES-vogel voor het eerst over van de Grasmus (Tabel 10). Dit is toe te schrijven aan een toename van het aantal geringde (dus in de populatie nieuwe) broedvogels, al was ook het aantal controles uit eerdere jaren groot. De terugval van de **Grasmus** na topjaar 2019 naar een gebruikelijker niveau is het gevolg van zowel minder nieuw geringde exemplaren, als minder controles van in eerdere jaren geringde vogels. De stand in 2020 was daarmee opmerkelijk identiek aan die in 2016, en nagenoeg gelijk aan die van 2017-2018. Kanttekening hierbij is dat er in heel 2020 juist opmerkelijk véél Grasmussen uit eerdere jaren werden gecontroleerd: 22 in eerdere jaren geringde individuen werden in totaal 33 maal gecontroleerd (zie p. 35 Terugmeldingen – *Uitgelicht: Grasmus*). Veel van die terugvangsten waren dus *buiten* de CES.

Tabel 10. Vangsten van adulte Tuinfluiters en Grasmussen en controles uit eerdere jaren in 2015-2020

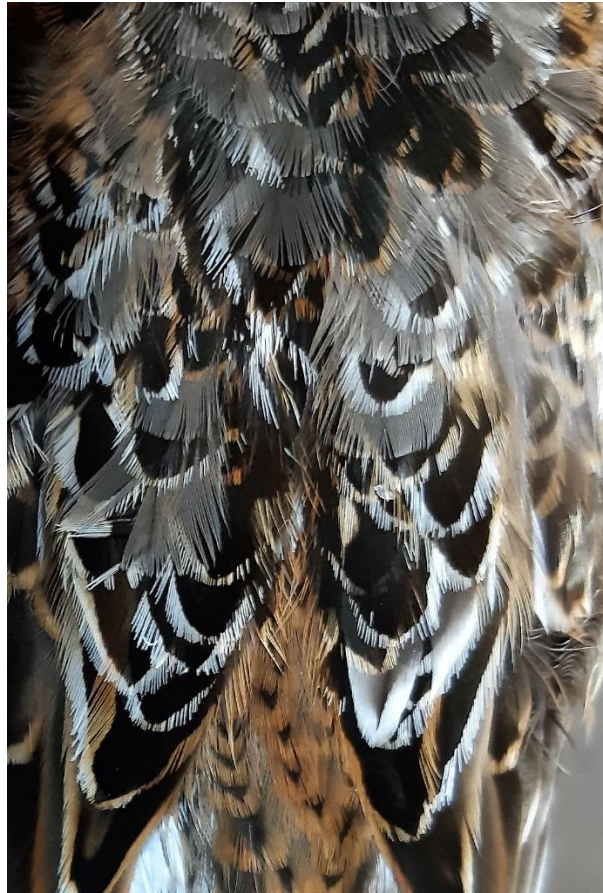
	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Tuinfluiter						
Adult	30	10	18	7	12	10
Controles	7	8	3	6	3	2
Totaal	37	18	21	13	15	12
Grasmus						
Adult	24	37	30	27	24	34
Controles	9	19	5	7	9	6
Totaal	33	56	35	34	33	40

De lijsters en de Goudvink lijdten de laatste jaren een kwijnend bestaan in ons onderzoeksterrein. **Merel** en **Goudvink** ontbraken in 2019 volledig op de lijst, maar waren dit jaar terug met vangsten van twee eerstejaars, respectievelijk één adult. Ook de **Zanglijster** staat met slechts één adult op de lijst: de vogel kreeg zijn ring op 4 april 2020 (voorafgaand aan het CES seizoen) en werd eenmalig gecontroleerd op 3 mei 2020. Onder de mezen moet het ontbreken van **Glanskop** worden vermeld: er werd er in 2020 niet één gevangen of gecontroleerd (ook niet buiten de CES). 2015 was het laatste jaar waarin deze soort binnen de CES meer dan incidenteel (vier exemplaren) werd gevangen. De **Nachtegaal** had een seizoen met een hoog aantal adulte vogels en een normaal percentage eerstejaars. De **Tjiftjaf** had een normaal aantal adulte, maar een recordpercentage eerstejaars: een prima broedratio dus (maar zie de kanttekeningen bij Tabel 6: er waren dus meer adulte broedvogels aanwezig dan de CES-cijfers suggereren). De stand van de **Braamsluiper** fluctueert van rond de tien tot twintig adulten. In 2020 zat hij op de ondergrens. Het aantal eerstejaars is al jaren relatief laag, maar was dit jaar in verhouding tot het aantal adulte hoog.

3.3 Voorjaarstrek, dispersie en najaarstrek: soortbesprekingen

KWARTELS TOT SPECHTEN

Er werd dit voorjaar maar één **Kwartel** geringd, op 31 mei, gevolgd door een najaarsvangst op 31 juli. Daarmee was dit het slechtste jaar sinds 2012. Voor de derde keer in tien jaar ontbrak **Sperwer** op de jaarlijst. In de tien jaar daarvoor was dat niet eenmaal het geval. Eerstejaars **Porseleinhoenen** werd op 31 juli en 13 augustus geringd. Met vijf **Waterrallen** boekten we het slechtste jaar sinds 2000, maar er werd voor het eerst in 20 jaar ook geen enkele gerichte vangpoging ondernomen. Om die reden ontbrak **Waterhoen** zelfs op de jaarlijst. Een **Kleine Plevier** werd op 3 mei gekleurdingd. Op 7 november werd na twee jaar afwezigheid weer eens een **Houtsnip** gevangen. Een nachtvangst op 14 september leverde twee **Watersnippen** op, terwijl in de avond van 29 augustus een **Bonte Strandloper** en drie **Oeverlopers** werden geringd. Alle drie ontbraken in 2019. **Witgatten** blijven het mager doen, maar de zeven vangsten waren wel een verbetering ten opzichte van de periode 2016-2019 (met maximaal twee). Ook werd er voor het eerst sinds jaren weer eens meer dan één op een dag geringd, met twee exemplaren op 7 en drie op 12 augustus. Na de blanco in 2019 werden op 14 en 15 augustus weer **Houtduiven** gevangen.

Figuur 8. Mantel-, rug- en schouderveren van een Bonte Strandloper, eerste-kalenderjaar, Meijendel, Wassenaar, 29 augustus 2020 (Vincent van der Spek).

Figuur 9. Ransuilen, Meijendel, Wassenaar, 13 oktober 2020 (Jort Verhulst)

Spectaculair waren de vijf **Ransuilen** die in de nacht van 13 op 14 oktober werden geringd, een nachtrecord. Tussen 16 juni en 23 juli werden acht **Gierzwaluwen** gevangen. Na de dip in 2018 (twee vangsten) zit er weer een stijgende lijn in het aantal **Ijsvogels**, met zeven vorig jaar en tien dit jaar. Een **Draaihals** kwam op 13 augustus binnen. Wellicht mede door slecht vangweer tijdens de trekpiek zou het daarbij blijven. Er werden tien **Grote Bonte Spechten** geringd, een verbetering van het jaarrecord van 2015 (8). Een in 2017 als jong in de Kennemerduinen geringde vogel werd voor het eerst in het najaar van 2018 in Meijendel terug gevangen. Ook dit najaar was de vogel weer aanwezig. Daarnaast werden drie door ons in 2019 geringde vogels regelmatig gecontroleerd.

Een **Klapekster** op 1 november was de eerste sinds 2011, en de vijfde van deze eeuw. Na de zeldzame 'misser' in 2019 stond **Vlaamse Gaai** dit jaar weer op de jaarlijs, met vangsten op 8 april (terugvangst uit 2018), 30 augustus en 24 oktober.

MEZEN

Voor het eerst deze eeuw werd geen enkele **Glanskop** geringd. In 2000-2019 varieerde het aantal van 1-11 per jaar. Ter compensatie werd op 11 november de eerste **Zwarte Mees** in drie jaar gevangen; een tweede volgde op de 13^e. Na recordjaar 2019 volgde wederom een prima jaar voor de **Pimpelmees**. Er werden 496 exemplaren geringd en daarmee was dit kwantitatief het vierde jaar ooit. Zoals vaker in goede jaren kwamen de grootste aantallen in november. Het aantal terugmeldingen op het totaal was hoog: met 250 lag dat op 1:3. Maar voor geen enkele andere soort lag het dit zo hoog als bij de **Koolmees**. Het totaal aantal nieuw geringde vogels was wat onder het gemiddelde (226), maar er waren liefst 147 terugvangsten (39%). Jarenlang ontliiep het aantal vangsten van Kool- en Pimpelmezen elkaar nauwelijks, maar de laatste jaren "lopen de Pimpels van de Koolmezen weg". De laatste invasie Koolmezen dateert alweer van 2012. Op 10 november werd voor het eerst sinds 2013 weer eens een **Baardmannetje** geringd.

LEEUWERIKEN TOT STAARTMEZEN

Boomleeuwerik ringen we tegenwoordig bijna standaard in het voorjaar. Dit jaar was er eentje op 7 maart. In de nacht van 13 op 14 oktober werden 122 **Veldleeuweriken** gevangen, en daarmee was het één van de betere nachten ooit. Voor het eerst sinds 2016 ontbrak **Huiszwaluw** op de jaarlijs. In 2019 was **Oeverzwaluw** nog een nieuwe soort voor het ringstation. Dit jaar kwamen er liefst negen exemplaren bij. De afgelopen jaren wordt er in toenemende mate gebroed in steilkantjes van stuifkuilen in de Hollandse duinstreek. In 2020 gebeurde dat in elk geval in Meijendel, de Amsterdamse Waterleidingduinen en de Kennemerduinen. In Meijendel waren er vier locaties, alle met slechts enkele paren. Er is in een leuke samenwerking met het boswachtersteam een pilot gedraaid voor een RAS-project. In drie van de vier kolonies werden in twee pogingen negen exemplaren gevangen. De toekomst zal uitwijzen of een RAS-project haalbaar is. Met 17 nieuw geringde **Staartmezen** was het een nog slechter jaar dan 2019 (20).

Figuur 10. Oeverzwaluwen ringen tijdens een pilot voor een RAS-project i.s.m. Dunea. Meijendel, Wassenaar, 20 juni 2020 (Vincent van der Spek).

uitgelicht *Cetti's Zanger*

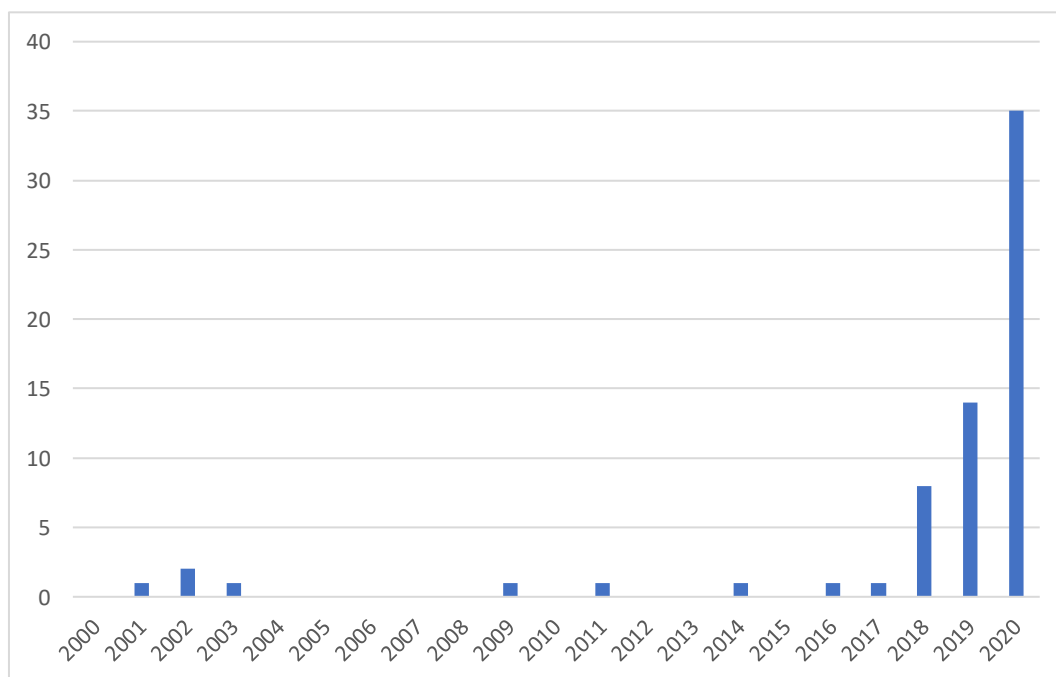
Soort in opkomst

Figuur 11. Cetti's Zanger, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 20 september 2020 (Vincent van der Spek).

De Cetti's Zanger is in Nederland al jaren bezig met een opmars vanuit de kernpopulatie van de Biesbosch, ZH/NB. De soort vestigde zich eerder in Nederland, met het eerste broedgeval in 1973, maar koude winters bleken fataal voor deze soort die zich slechts over korte afstanden verplaatst. Tot en met 2003 was de Cetti's Zanger dusdanig zeldzaam, dat gevallen beoordeeld werden door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna.

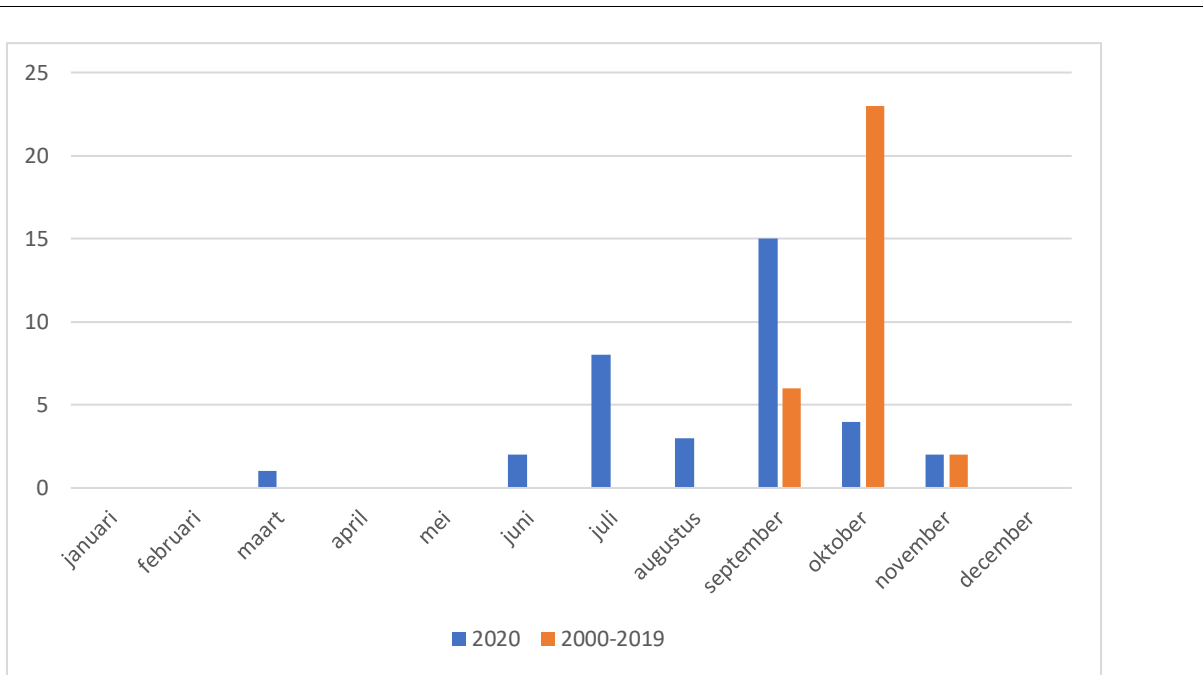
Vanaf 2005 begon een nieuwe vestigingsfase. Binnen enkele jaren verdedigden honderden Cetti's een territorium. Net als bij de eerdere vestiging huist de overgrote meerderheid in de Biesbosch en het (noordelijk) Deltagebied, met in 2020 alleen in de Biesbosch naar schatting 1400 zingende mannetjes (www.sovon.nl). De duinstreek werd pas recentelijk veroverd. In de jaartotalen is goed te zien dat het in Meijndel een onregelmatige verschijning was, maar dat de aantallen sinds 2018 exponentieel toenemen (Figuur 12). In 2020 (N=35) werd het totale aantal van de 20 jaar daarvoor (2000-2019; N=31) meer dan verdubbeld.

Figuur 12. Jaartotalen van nieuw geringde Cetti's Zangers in Meijndel in 2000-2020.

Vangperiodes

Tot 2020 werden ze louter in het najaar gevangen, van medio september tot oktober en met twee gevallen in november. 2020 was een keerpunt, met een reeks vangsten in het broedseizoen (Figuur 13). Opvallend genoeg waren er dit jaar maar vier nieuwe vangsten in oktober. In de twintig jaar daarvoor (2000-2019) was dit juist de piekmaand (N=23; 74%). In 2020 werden juist vanuit de meeste in september geringd (N=15).

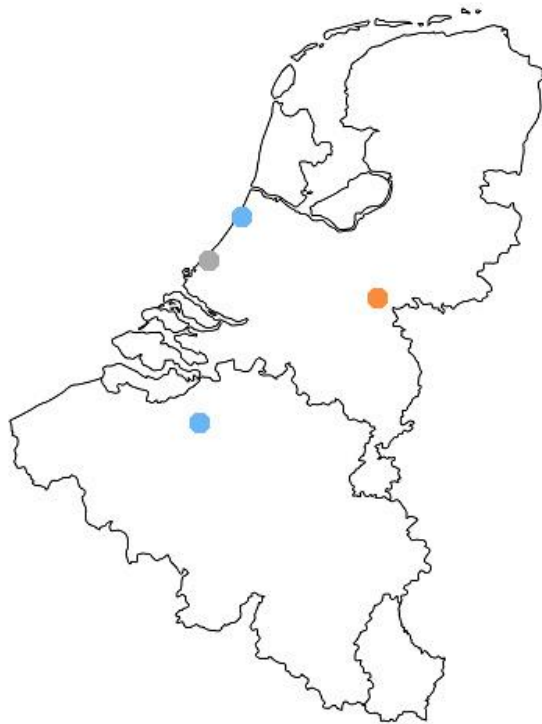
Figuur 13. Aantal nieuw geringde Cetti's Zangers per maand in 2000-2019 (oranje) en in 2020 (blauw).

Dagtotalen

Tot 2020 waren er als hoogste dagtotaal meerdere dagen met twee vangsten. In 2020 waren er tien dagen met meer dan twee (incl. terugvangsten). Het dagrecord is nu vijf (7 juli 2020).

Terugmeldingen

In totaal waren er in 2020 naast 35 vangsten liefst 34 terugvangsten, vrijwel allemaal van door onszelf geringde vogels. Gekeken naar het aantal individuen, vingen we bijna de helft van de door onszelf geringde exemplaren eenmaal of vaker terug (N=16; 46%), de koploper zelfs vijfmaal. Dat is een zeer hoog percentage. 2020 kenmerkte zich verder door drie terugmeldingen van elders (Figuur 14), de eerste voor deze soort voor onze ringplek. Een vogel op 15 september bleek op 22 oktober 2019 geringd in de Amsterdamse Waterleidingduinen (en daar op 30 oktober 2019 nog eens teruggevangen). Prompt volgde er op 20 september een Belg, die tien dagen eerder geringd was te Sint-Amands, nabij Dendermonde. Dat is bijzonder, want tot en met 2019 waren er in Nederland maar zeven uitwisselingen tussen Nederland en België bekend, plus twee met Frankrijk (www.vogelatlas.nl). Tot slot werd een door ons op 26 september 2018 geringde vogel op 15 oktober 2020 teruggevangen in de Ooijse Graaf, Gelderland.

Figuur 14. Terugmeldingen van Cetti's Zangers in 2021. Grijs= locatie Meijndel. Blauw = elders geringd, in Meijndel terug gevangen. Oranje= in Meijndel geringd, elders terug gevangen.

Figuur 15. Bruine Boszanger, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 5 november 2020 (Vincent van der Spek). Voor een Bruine Boszanger is dit exemplaar niet zo markant getekend.

Figuur 16. Bruine Boszanger, Meijndel, Wassenaar, 8 november 2020 (Niels Kimpel). Dit was na 2014 het tweede jaar met twee exemplaren. Het totaal aantal ligt nu op zes.

LOOFZANGERS TOT GRASMUSSEN

Het aantal van 123 **Fitissen** – met daarbij twee vrij late op 9 oktober – was in vergelijking met de meeste recente jaren aardig. Ook **Tjiftjaf** deed het met 297 vangsten na een paar magere jaren weer beter. De eerste **Siberische Tjiftjaf** werd al op 3 oktober geringd: onze vroegste ooit. Het bleek de opmaat voor een recordjaar waarbij er liefst 12 werden geringd (was 7 in 2017). De beste dag was 8 november, met drie, de laatste kwam op 12 december binnen. Er was in het najaar in Nederland een ongekende influx van **Bruine Boszangers** (van der Spek & Fijen, 2020). Het was daarmee niet verrassend dat de vijfde (op 5 november) en zesde (8 november) voor het ringstation konden worden bijgeschreven. In heel Nederland werden er 12 geringd. Net als in voorgaande jaren leek het weer tijdens de piek van de trek van de **Bladkoning** roet in het eten te gooien voor een écht hoog jaartotaal. Niettemin werden er tussen 30 september en 4 november 16 exemplaren geringd.

De eerste **Grote Karekiet** sinds 2013 werd op 9 augustus geringd. De vangst van een **Waterrietzanger** – ook al de eerste sinds 2013 – was op zichzelf al spectaculair, maar daarbij was het een adult (zeldzaam in Nederland) en droeg de vogel ook nog een Franse ring. Het was pas de derde keer dat er in Nederland een Waterrietzanger met een buitenlandse ring werd teruggevangen. De vogel bleek een jaar eerder langs de Franse westkust als adult geringd. De vogel had een gele wenkbrauw en keel. Bij adulte vogels is dat in deze tijd van het jaar normaliter wittig, maar deze veren waren al geruid, wat incidenteel tijdens de trek voorkomt (Shirihai & Svensson, 2018). Het jaartotaal voor **Rietzanger** lag op een magere 29. De tweede **Struikrietzanger** voor het ringstation werd op 12 augustus geringd. Hij kwam één dag later dan in 2012 en net als toen betrof het een adulte vogel. Gezien de enorme influx in Nederland (met > 30 gevallen) en andere delen van Noord- en Noordwest Europa in het voorjaar van 2020 (van der Spek & Kok, 2020) is het aanlokkelijk om te denken dat de vogel niet van al te ver weg was aan komen vliegen, maar opvallend genoeg werden er in Nederland in het najaar nauwelijks exemplaren gezien en gevangen.

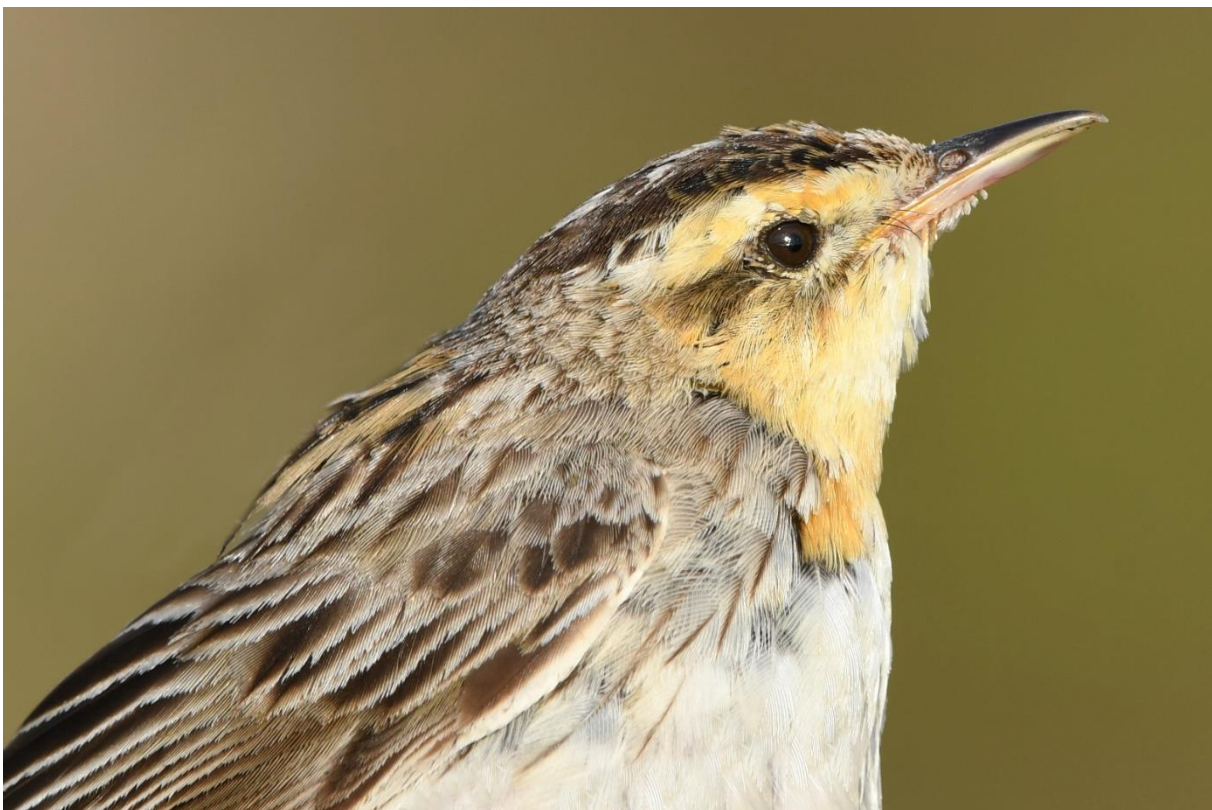

Figuur 17. Struikrietzanger, adult, Meijendel, Wassenaar, 12 augustus 2020 (Edwin Bosch).

Na het magere 2019 was het weer een beter jaar voor de ‘bulksoort’ **Kleine Karekiet**, met 679 nieuw geringde vogels. Op 13 augustus werden er liefst 121 gevangen (inclusief vier terug). Met 62 **Bosrietzangers** was het een prima jaar voor deze soort: alleen in 2015 (105) en 2018 (75) waren er meer. De enige **Spotvogels** van het jaar werden op 7 en 30 augustus geringd. Met een karig jaartotaal van 60 kende **Sprinkhaanzanger** het laagste aantal vangsten sinds 2010, toen er slechts 29 werden geringd. Er was daarentegen wel een recordaantal vangsten van de verwante **Snor**, met vijf vogels tussen 30 juli en 30 augustus en vervolgens nog twee late op 15 september. Alleen de vogel op 21 september 2005 werd nóg later in het jaar geringd. Het oude jaarrecord was vier (in meerdere jaren).

Figuur 18. Grote Karekiet, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 9 augustus 2020 (Sjaak Schilperoort). De achtste sinds 2000, maar pas de eerste sinds 2013.

Figuur 19. Adulte Waterrietzanger, Meijndel, Wassenaar, 1 augustus 2020 (Vincent van der Spek). De vogel droeg een Franse ring die een jaar eerder langs de Atlantische kust – een bekende regio voor pleisterende Waterrietzangers – aangelegd bleek.

Traditioneel is de **Zwartkop** de vaakst gevangen soort van het jaar en dit jaar was dat niet anders. Met 1.302 vangsten was het een prima jaar. Daarmee werden er bijna tweemaal zoveel gevangen dan van de Roodborst, de 'nummer twee' van 2020. In de periode 2000-2020 was Zwartkop liefst 18 maal de meest geringde soort. Alleen in 2005 (Grote Barmsijs), 2010 (Kleine Karekiet) en 2015 (Goudhaan) werden ze voorbijgestreefd. De 127 exemplaren (incl. drie terugvangsten) op 15 september betekende de zevende dag ooit. Het was het hoogste dagtotaal sinds 6 september 2014 (133) Dat was voor de invoering van het standaardgeluid, toen een enkeling zich nog wel eens aan de zang van Zwartkop waagde. Nu wordt het geluid niet meer gedraaid: de steekproef is groot genoeg! Interessant op deze piekdag was een bleek ('thee-met-melk') vrouwtje met een pigmentstoornis. Met 267 **Tuinfluiters** werd bijna een jaarrecord geboekt, na de 279 uit 2015. De 23 exemplaren (incl. een terugvangst) op 31 juli zorgden voor de beste dag van het jaar. Dat is vroeg, want doorgaans zien we zulke aantallen pas medio of eind augustus. Op 2 september werden twee **Sperwergrasmussen** geringd. Na het dagrecord van drie op 4 september 2010 is dit de pas de tweede keer ooit met meer dan één op een dag, terwijl dit toch een jaarlijks geringde soort is. Het laatste jaar zonder was 2007. **Grasmus** blijft het zeer goed doen. Er werden er 162 geringd, het derde jaar ooit na 2018 (N=229) en 2019 (N=172). Ook **Braamsluiper** kende een prima jaar: de 59 nieuw geringde vogels zorgden voor het tweede jaar ooit (het record is 69, in 2018). Tijdens de CES liet de in België geringde vogel (in 2019 ook aanwezig) zich ook weer zien. De laatste van het jaar, op 9 oktober, was voorzien van een London-ring. Tot dit jaar waren er maar zeven ringuitwisselingen tussen Groot-Brittannië en Nederland bekend. Dat past wel in onze track-record van bijzondere terugmeldingen bij deze soort, met ook al twee terugmeldingen uit Slovenië en eentje uit Israël.

GOUDHANEN TOT ROODBORSTTAPUITEN

Van de **Goudhaan** kunnen de aantallen van jaar tot jaar flink schommelen. Echt slechte jaren lijken echter steeds minder vaak voor te komen. In 2000-2014 was er slechts één jaar met *meer* dan 250 vangsten (gemiddelde over die periode is *ca.* 150 per jaar), terwijl er in de periode 2015-2020 slechts één jaar met *minder* dan 250 was (gemiddelde over deze periode is >500 per jaar). Dit jaar stakte de teller bij 529, kwantitatief het derde jaar ooit. Op 5 november waren er terugvangsten uit zowel Estland als Finland – in beide gevallen een noviteit. Met 112 exemplaren was het een bovengemiddeld jaar voor **Vuurgoudhanen**. Het aantal van 52 **Winterkoningen** ligt precies op het meerjarige gemiddelde en het was daarmee een beter jaar dan het slechte 2019 (39). Voor het derde jaar op rij was er een **Boomklever**, en wel op 13 juni. Na enkele slechte jaren waren er weer iets meer **Boomkruipers** (N=23). Daarmee was dit het beste jaar sinds 2016 (toen 28), al is het nog een eind verwijderd van de topjaren (58 in 2015 en 51 in 2012). Er is beweging in het onderzoek naar **Spreeuwen** met de aanstelling van Morrison Pot als PhD-student bij het Vogeltrekstation (zie bijlage 1, blz. 38 voor een interview en uitleg over het project). De verwachting is dat we hiervoor vanaf najaar 2021 Spreeuwen gaan vangen. Dit jaar werden er zonder extra inspanning 58 geringd. Het vangen van lijsters verloopt in Meijendel doorgaans moeizaam, maar het was een goed najaar voor **Koperwiek**. De 29 exemplaren tijdens een avondschemervangst op 12 augustus waren al prima, maar de 52 een dag later zorgden voor een stevig dagrecord (was 34 op 21 december 2001). Uiteindelijk werd tussen 30 september en 5 december een recordaantal van 172 geringd (was 126 in 2001 en 2007). **Zanglijster** deed het met 116 vangsten aardig. De beste dag was 30 september, met 24 exemplaren. Met 199 vangsten waren er gelukkig weer meer **Merels** dan in het slechte 2019 (toen 91). Er was eind november nog een opvallend laat piekje, met in totaal 27 vogels op 27^e en 29^e. Op 15 oktober was er een vangst van een Merel met een Duitse ring. Zes **Kramsvogels** is voor onze vangplek een normaal aantal voor sneeuwloze jaren – ze laten zich slecht vangen in onze singels. Voor het vierde jaar op rij vingen we **Grauwe Vliegenvanger**, een recordaantal van drie dit keer. Die van 25 juli was de eerste voor ons in deze maand, gevolgd door een vogel op 6 augustus. Het ligt voor de hand dat het om lokale aanwas ging, omdat beide vogels nog geen sporen van post-juvenile rui vertoonden. Een vogel in eerste-winterkleed werd tenslotte op 2 september geringd. Landelijk gaat deze rode-lijstsoort achteruit, maar de laatste jaren nemen ze juist toe in de duinen. Het was een gelijkmatig, maar uitstekend jaar voor de **Roodborst**. Zonder duidelijke pieken werden er 710 geringd, het in aantal derde jaar ooit na 2015

(N= 781) en 2016 (N=713). Twee in het late najaar van 2019 geringde vogels waren medio november dit jaar terug op hun post: gevallen van winterplaatstrouw. Er werden tussen 16 juni en 30 augustus vier **Blauwborsten** gevangen. De **Noordse Nachtegaal** die op 15 augustus werd geringd, was de derde voor Vrs Meijndel. Eerdere gevallen waren op 31 augustus 2008 en 4 oktober 2015. Die laatste is nog altijd de laatste datum ooit waarop de soort in Nederland is vastgesteld.

Figuur 20. Noordse Nachtegaal, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 15 augustus 2020 (Nadine Hollevoet).

Met een vangst op 8 april was de eerste **Nachtegaal** er vroeg bij; de laatste werd op 20 augustus geringd. Met een maximum van 16 op 23 juli bleven piekdagen uit, maar de vangsten liepen wel gestaag door. Dat resulteerde in een uiteindelijk niet onaardige 130 nieuw geringde vogels. De afgelopen tien jaar was alleen 2014 (143 nieuwe) kwantitatief beter, en was 2018 (129) vergelijkbaar. Het wilde net als in 2019 (33 nieuw geringde vogels) niet echt vlotten met de **Gekraagde Roodstaart**: er werden er maar 28 geringd. **Bonte Vliegenvanger** deed het voor onze locatie uitstekend. Met 11 vangsten tussen 9 en 20 augustus evenaarden we op dat moment een jaarrecord dat als sinds 2003 stond. Pas op 19 september volgde de twaalfde, waarmee het toch nog het beste jaar ooit werd. 84 **Heggenmussen** vielen ons ten deel: over langere termijn bezien een goed resultaat, maar een normaal aantal in vergelijking met recente jaren. Na recordjaar 2019 (zes) werden in 2020 acht **Roodborsttapuiten** geringd. Tussen 13 augustus en 15 september werden vijf **Paapjes** van metaal voorzien.

KWIKSTAARTEN TOT GORZEN

Zowel de ringers als de kwikstaarten hadden er zin in dit voorjaar. Dat Edwin de slag dusdanig afstelde dat deze feilloos werkte, droeg zeker bij aan zowel het plezier van de ringers, als de hoeveelheid vangsten. Het record **Witte Kwikstaart** van 2019 (11) werd alweer verpulverd, met 29 exemplaren tussen 17 maart en 11 april. Het dagrecord (was 4) werd driemaal verbroken, met 8 op 25 maart als uitschieter. **Rouwkwikstaarten** werden op 17 maart en 4 en 10 april geslagen. Op 8 april was er een prachtig mannetje **Gele Kwikstaart**. Tussen 11 september en 3 oktober werden zes **Grote Gele Kwikstaarten** geringd. Het aantal **Boompiepers** bleef beperkt tot een bescheiden aantal van vier.

Figuur 21. Rouwkwikstaart, tweede-kalenderjaar mannetje, Meijndel, Wassenaar, 10 april 2020 (Vincent van der Spek).

Figuur 22. Oeverpieper, eerste-kalenderjaar, Meijndel, Wassenaar, 9 oktober 2020 (Vincent van der Spek).

Het was met 25 vangsten het slechtste jaar van deze eeuw voor **Graspieper**. Het is een raadsel waarom er de laatste jaren wel nog (af en toe) een **Waterpieper** landde, maar geen **Oeverpiepers** meer. Maar

zie hier: de eerste sinds 2012 werd zowaar op 9 oktober geringd. Waterpieper ontbrak dit jaar juist. Na het goede 2019 (met 15) maakte **Keep** een pas op de plaats: drie was wat karig. Met 42 exemplaren was het wel het beste jaar voor **Vink** sinds 2008 (toen 59). Het is de laatste jaren bibberen of we nog wel een **Goudvink** op de lijst krijgen. Met alleen een vangst op 3 mei lukte dat in 2020 ternauwernood.

Figuur 23. Groenling, mannetje, Meijendel, Wassenaar, 20 oktober 2020 (Cornelis Fokker)

Het mooie aantal van 40 **Groenlingen** in 2019 op de nieuw ingerichte vangplek bleek slechts een warming-up: met 120 exemplaren (allemaal in het najaar) werd 2020 met grote afstand het beste jaar van de eeuw. Het waren er bijna driemaal zoveel als in 2007 (42), het vorige topjaar. De beste dag was 9 oktober, met 20 nieuwe en twee eigen terugvangsten. De eerste **Putters** – op onze locatie een verrassend zeldzame soort – sinds 2013 werden op 24 oktober en 7 november geringd. Het totaal voor de periode 2000-2020 ligt nu op zeven: één meer dan het aantal Bruine Boszangers.

Figuur 24. Putter, eerste-kalenderjaar, Meijendel, Wassenaar, 24 oktober 2020 (Nadine Hollevoet).

Het aantal **Kleine Barmsijzen** was opvallend hoog, en ze arriveerden vroeg in het jaar. Tussen 30 september en 23 oktober werden er 49 geringd. Daarmee was dit het tweede jaar ooit, na 57 exemplaren in 2007. Een 'op zichzelf staand' verhoogd voorkomen van Kleine kwam niet eerder voor: normaliter volgen na de Kleine kleinere of grotere invasies van Grote Barmsijzen, maar die schitterde in afwezigheid. Een terugvangst op 9 oktober van een eerder dit jaar in Zuid-Noorwegen geringde Kleine gaf enig inzicht in de herkomst van de vogels. Die dag werden er daarnaast nog 23 door ons geringd: een dagrecord (was 18 op 29 oktober 2018). Er werden exact even veel **Rietgorzen** gevangen als het langjarige gemiddelde dicteert: 13.

3.4 NAJAARSFENOLOGIE

Bij zangvogels en enkele niet-zangvogels is de najaarsfenologie van soorten die niet overwinteren veel beter te bepalen op ringstations dan in het veld. Zowel de vroegste (alleen van doortrekkers) als de laatste doortrekdata (incl. broedvogels) van regelmatig geringde soorten zijn weergegeven (Tabel 11). De start van het najaar is arbitrair bepaald op 1 juli, hoewel enkele soorten (zoals Witgat) feitelijk al in juni aan de najaarstrek begonnen zijn. Van Siberische Tjiftjaf werd in 2020 voor onze locatie zowel de vroegste (3 oktober) als laatste (5 december) ooit geringd. Verder ringden we de vroegste Kleine Barmsijs ooit, en de laatste Zwarte Mees, Spotvogel, Braamsluiper en Bonte Vliegenvanger tot nu toe.

Tabel 11. Najaarsfenologie: de vroegste en laatste vangdata van najaarstrekkers in Meijndel in 2000-2020

Soort	Eerste 2020	Eerste 2000-2019	Laatste 2020	Laatste 2000-2019
Porseleinhoen	31 juli	18 juli 2019	13 augustus	15 oktober 2008
Oeverloper	29 augustus	22 juli 2014	29 augustus	9 september 2008
Draaihals	13 augustus	10 augustus 2014	13 augustus	20 september 2012
Zwarte Mees	11 november	4 september 2012	13 november	12 november 2015
Goudhaan	30 september	8 september 2007 ¹	n.v.t.	n.v.t.
Vuurgoudhaan	2 september	19 augustus 2005	n.v.t.	n.v.t.
Bladkoning	26 september	19 september 2015	4 november	5 november 2019
Fitis	n.v.t.	n.v.t.	9 oktober	14 oktober 2009
Siberische Tjiftjaf*	3 oktober	6 oktober 2013	2 december*	29 november 2017
Snor	30 juli	21 juli 2011	15 september	21 september 2005
Sprinkhaanzanger	n.v.t.	n.v.t.	16 september	6 oktober 2015
Rietzanger	n.v.t.	n.v.t.	21 augustus	7 oktober 2007
Bosrietzanger	n.v.t.	n.v.t.	21 augustus	27 september
Kleine karekiet	n.v.t.	n.v.t.	18 oktober	27 november 2007
Spotvogel*	7 augustus	25 juli 2012	30 augustus*	28 augustus 2014
Braamsluiper	n.v.t.	n.v.t.	9 oktober*	7 oktober 2005
Grasmus	n.v.t.	n.v.t.	26 september	5 oktober 2019
Tuinfluitier	n.v.t.	n.v.t.	30 september	16 november 2001
Sperwergrasmus	2 september	5 augustus 2012	2 september	4 november 2018
Kramsvogel	13 oktober	4 september 2012	n.v.t.	n.v.t.
Koperwiek	30 september	26 september 2008	n.v.t.	n.v.t.
Nachtegaal	n.v.t.	n.v.t.	20 augustus	13 september 2009
Blauwborst	n.v.t.	n.v.t.	30 augustus	14 september 2008
Gekraagde Roodstaart	n.v.t.	n.v.t.	30 september	16 oktober 2001
Paapje	13 augustus	8 augustus 2014	15 september	6 oktober 2018
Bonte Vliegenvanger*	9 augustus	1 augustus 2018	19 september	18 september 2009
Grote Gele Kwikstaart	11 september	7 september 2008	3 oktober	26 november 2008
Boompieper	n.v.t.	n.v.t.	20 augustus	5 oktober 2015
Keep	14 oktober	27 september 2017	n.v.t.	n.v.t.
Grote Barmsijs	-	16 oktober 2013	n.v.t.	n.v.t.
Kleine Barmsijs ²	30 september*	7 oktober 2000, 2008, 2012 ²	n.v.t.	n.v.t.

* = fenologisch record in 2020 aangescherpt

- = in 2020 niet geringd

n.v.t. = niet van toepassing omdat soort met enige regelmaat in Meijndel overzomert, dan wel overwintert

¹ Uitzonderlijke zomergevallen op 10 juli en 3 augustus 2015 zijn buiten beschouwing gelaten

² Een opmerkelijk zomergeval van 31 juli 2010 is buiten beschouwing gelaten

3.5 ZOËNOSENPROJECT

3.5.1 Bloedmonsters en cloaca- en keelwabs

Jan en Rinse verzamelden dit jaar materiaal van 214 vogels (exact tweemaal zoveel als in 2020) van 32 soorten in het kader van zoonosenonderzoek (Tabel 12).

Figuur 25. Jan prikt bloed voor het onderzoek naar zoonosen, Meijndel, Wassenaar, 20 september 2020 (Wijnand Bleumink)

Dit jaar werd duidelijk wat de gevolgen van zoonosen – van dieren op mensen overdraagbare ziekteverwekkers – kunnen zijn. De coronacrisis maakt daarmee in één klap het belang van dit onderzoek duidelijk. Dat is in 2016 door het Vogeltrekstation en het Erasmus Medisch Centrum Rotterdam (EMC) gestart, en ringers in heel Nederland dragen daar aan bij. In 2020 werd het opgeschaald. Ziekteverwekkers bij vogels die mogelijk op mensen overdraagbaar zijn, behoren vaak tot de flavivirussen, die ziekten veroorzaken als West-Nijlvirus, Japanse encefalitis en Dengue.

Het West-Nijlvirus werd in 2020 voor het eerst in Nederland bij een vogel (een Grasmus) vastgesteld in de provincie Utrecht. Niet lang daarna werd in deze omgeving de ziekte voor het eerst bij mensen vastgesteld. Besmetting van de mens vindt in veel gevallen plaats via de steek van een geïnfecteerde mug.

In de gebieden waar de flavivirussen van nature voorkomen (bijv. Afrika, Azië) zijn vogels één van de belangrijkste gastheren. Het is op dit moment niet goed bekend in welke mate flavivirussen voorkomen bij trekvogels in

Nederland, welke soorten vooral geïnfecteerd zijn, wanneer het virus aangetroffen wordt en of het virus beperkt is tot trekvogels die het uit zuidelijke gebieden meenemen, of dat ook standvogels het kunnen dragen. Dit programma moet op deze vragen een antwoord geven. Ringers wordt daarbij gevraagd monsters te verzamelen (bloedmonsters, cloaca- en keelwabs).

Er werden vanuit het EMC dit jaar geen besmettingen van in Meijndel bemonsterd vogels gemeld.

Tabel 12. In 2020 verzamelde bloedmonsters en cloaca- en keelwabs verzameld ten voor het zoonosenonderzoek

Soort	Aantal
Witgat	1
Gierzwaluw	2
IJsvogel	2
Pimpelmees	3
Koolmees	3
Cetti's Zanger	4
Fitis	5
Tjiftjaf	3
Bladkoning	2
Grote Karekiet	1
Rietzanger	5
Kleine Karekiet	52
Bosrietzanger	8
Sprinkhaanzanger	16
Snor	2
Zwartkop	24
Tuinfluit	31
Grasmus	24
Braamsluiper	7
Spreeuw	1
Merel	7
Koperwiek	1
Zanglijster	8
Grauwe Vliegenvanger	1
Roodborst	11
Nachtegaal	21
Gekraagde Roodstaart	10
Bonte Vliegenvanger	5
Roodborsttapuit	1
Heggenmus	11
Gr. Gele Kwikstaart	1
Groenling	5
Totaal	214

3.5.2 Muggenonderzoek

Figuur 26. De muggenval, Meijndel, Wassenaar, zomer 2020 (Peter Spierenburg)

In 2020 is er met het [One-Health PACT](#) een groot samenwerkingsverband opgezet om de effecten van veranderingen in het milieu en klimaat, menselijke bewegingen en handelsstromen op (steek)muggenpopulaties, gastheerpopulaties en door muggen

overdraagbare ziekten te onderzoeken. Dit samenwerkingsverband is geïnitieerd door de ViroScience afdeling van het EMC, en mede opgezet door meerdere universiteiten, onderzoeksinstituten en overheidsinstellingen in Nederland. Binnen het One-Health PACT kader wordt ook veldonderzoek gedaan. Hierin spelen vogelringers een belangrijke rol. Vanuit de Wageningen Universiteit, Universiteit Leiden en het Vogeltrekstation werd een plan opgesteld om op vogelringlocaties naast de gebruikelijke vogelmonitoring en bemonstering óók muggen te gaan vangen. Hiervoor is contact geweest met vogelringers in heel Nederland en uiteindelijk zijn er zestien ringlocaties uitgekozen. Vrs Meijndel was één van deze locaties. De muggenval was in de periode juli tot september tijdens twaalf weekenden circa 24 uur operationeel (naast de hut). Na 24 uur werd de muggenval weer verwijderd, waarna hij het weekend erna weer werd ingezet. De gevangen muggen werden in de vriezer bewaard tot het einde van het seizoen waarna ze werden opgehaald door de onderzoekers. Er werd gebruik gemaakt van een lokstof in de muggenval. Door vergisting van suiker wordt CO₂ gevormd en hierdoor worden muggen naar de val gelokt, waarna ze door middel van een ventilator in een verzamelzakje terecht komen. Hierbij worden in principe alleen insecten gevangen die op zoek zijn naar een bloedmaal. Bijen, hommels en de meeste andere insecten zijn daarnaast sterk genoeg om tegen de zwakke ventilator in te vliegen. De bijvangst bestaat voornamelijk uit dansmuggen en knutten. De gebruikte methode is dus weinig invasief.

3.6 DNA-ONDERZOEK: TIJFTJAFEN EN BRAAMSLUIPERS

Figuur 27. Van deze late Braamsluiper werd ondanks de late datum niet vermoed dat het een zeldzaam, oostelijk taxon betrof. Evengoed werd er een veermonster voor DNA-analyse verzameld. De vogel was drie dagen eerder in Engeland geringd. Meijendel, Wassenaar, 9 oktober 2020 (Vincent van der Spek)

Tussen 2009 en 2018 zijn in Meijendel en op vier andere ringbanen in Nederland veermonsters van Tjiftjaffen verzameld. Na genetische analyse van het mtDNA in het lab van het LUMC Leiden (o.l.v. Peter de Knijff) kan bepaald worden welke taxa voorkomen, en hoe ze herkend kunnen worden. Dat heeft tot op heden tot één publicatie geleid (de Knijff *et al.*, 2012). Een tweede artikel over de genetische identiteit van deze vogels is geaccepteerd en zal naar verwachting in 2021 in Dutch Birding worden gepubliceerd. Een Nederlandse samenvatting zal in het volgende jaarverslag verschijnen. Het onderzoek was afgerond, maar om meer inzicht te krijgen in de genetica van hele late vogels zijn dit jaar na 10

november nog monsters verzameld. In de loop der jaren zijn in Nederland, waaronder op onze ringplek, ook veren van Braamsluiers verzameld. Dit jaar werd van een late Braamsluiper (met London-ring) op 9 oktober veermateriaal verzameld. Er waren geen aanwijzingen dat het een zeldzaam taxon betrof. Dat werd na de analyse bevestigd: het bleek een 'gewone' Braamsluiper.

Tabel 13. Veermonsters verzameld in 2020

Veldterminatie	Aantal samples
Braamsluiper	1
Tjiftjaf	8
Bruine Boszanger	1
Totaal	10

3.7 AANTAL NIEUW GERINGDE VOGELS 2000-2020

In totaal zijn sinds 2000 149 soorten en zeven ondersoorten geringd. Hieronder zijn per (onder)soort de jaartotalen van 2000-2019 bij elkaar opgeteld en daarover is het gemiddelde aantal vangsten per jaar berekend. Dat is weggezet tegen het resultaat van 2020. Zo wordt van 80 taxa duidelijk of ze in 2020 vaker (**groen**; 43 soorten) of minder vaak dan gemiddeld geringd werden (**rood**; 33 soorten), of dat het aantal op het gemiddelde lag (**vetgedrukt**; 4 soorten). De overige 76 (onder)soorten zijn te weinig geringd om een jaargemiddelde te berekenen (afgerond nul), en daarom is de 'weging' in die gevallen achterwege gelaten. Terugvangsten zijn in deze tabel niet opgenomen.

Tabel 14. Totaal aantal geringde vogels plus jaargemiddelden per soort in 2000-2019 t.o.v. 2020

#	Soort	00-19	gem.	2020
1	Knobbelzwaan	7	0	0
2	Krooneend	1	0	0
3	Kwartel	98	5	2
4	Fazant	2	0	0
5	Lepelaar	1	0	0
6	Roerdomp	1	0	0
7	Woudaap	1	0	0
8	Blauwe Reiger	1	0	0
9	Buizerd	6	0	0
10	Sperwer	46	2	0
11	Waterral	908	45	5
12	Porseleinhoen	58	3	2
13	Kwartelkoning	2	0	0
14	Waterhoen	41	2	0
15	Meerkoet	3	0	0
16	Bontbekplevier	10	1	0
17	Kleine Plevier	3	0	1
18	Goudplevier	6	0	0
19	Kievit	2	0	0
20	Krombekstrandloper	1	0	0
21	Bonte Strandloper	40	2	1
22	Bokje	3	0	0
23	Watersnip	26	1	2
24	Houtsnip	5	0	1
25	Rosse Grutto	1	0	0
26	Regenwulp	3	0	0
27	Wulp	16	1	0
28	Tureluur	3	0	0
29	Zwarte Ruiter	1	0	0
30	Groenpootruiter	16	1	0
31	Witgat	98	5	7
32	Bosruiter	6	0	0
33	Oeverloper	36	2	3
34	Steenloper	2	0	0
35	Kokmeeuw	6	0	0
36	Stormmeeuw	104	5	0
	<i>Russische Stormmeeuw</i>	9*	0	0
37	Kleine Mantelmeeuw	1	0	0
38	Zilvermeeuw	3	0	0
39	Grote Mantelmeeuw	1	0	0
40	Holenduif	1	0	0
41	Houtduif	19	1	2
42	Koekoek	3	0	0
43	Kerkuil	9	0	0
44	Bosuil	2	0	0
45	Ransuil	25	1	5
46	Velduil	1	0	0
47	Gierzwaluw	90	5	8
48	IJsvogel	80	4	10
49	Draaihals	41	2	1
50	Groene Specht	7	0	0
51	Grote Bonte Specht	69	3	10
52	Kleine Bonte Specht	18	1	0
53	Torenvalk	9	0	0
54	Boomvalk	1	0	0
55	Klapekster	4	0	1
56	Gaai	56	3	2
57	Ekster	21	1	0
58	Kauw	2	0	0
59	Zwarte Kraai	7	0	0
60	Pestvogel	2	0	0
61	Glanskop	68	3	0
62	Kuifmees	3	0	0
63	Zwarte Mees	675	34	2
64	Pimpelmees	5715	286	496
65	Koolmees	4991	250	226
66	Buidelmees	4	0	0
67	Baardmannetje	42	2	1
68	Boomleeuwerik	135	7	1
69	Veldleeuwerik	2832	142	122
70	Oeverzwaluw	1	0	9
71	Boerenzwaluw	17	1	0
72	Huiszwaluw	32	2	0
73	Cetti's Zanger	31	2	35
74	Staartmees	593	30	17
	<i>Witkopstaartmees</i>	7	0	0
75	Pallas' Boszanger	1	0	0
76	Bladkoning	92	5	16
77	Humes Bladkoning	1	0	0
78	Bruine Boszanger	4	0	2
79	Tjiftjaf	4350	218	296
	Scandinavische Tjiftjaf ²	5	0	0
80	Siberische Tjiftjaf	32	2	12
81	Fitis	2042	102	123
	<i>Noordse Fitis</i>	2	0	0
82	Waterrietzanger	5	0	0

#	Soort	00-19	gem.	2020
83	Rietzanger	553	28	29
84	Veldrietzanger	1	0	0
85	Struikrietzanger	1	0	1
86	Bosrietzanger	631	32	62
87	Kleine Karekiet	11020	551	679
88	Grote Karekiet	7	0	1
89	Spotvogel	24	1	2
90	Sprinkhaanzanger	1806	90	60
91	Snor	19	1	7
92	Sperwergrasmus	30	2	2
93	Braamsluiper	759	38	59
94	Humes Braamsluiper ²	1	0	0
	<i>Siberische Braamsluiper²</i>	2	0	0
95	Grasmus	2005	100	162
96	Tuinfluitier	2651	133	267
97	Zwartkop	18994	950	1302
98	Goudhaan	4895	245	529
99	Vuurgoudhaan	1696	85	112
100	Winterkoning	1033	52	52
101	Boomklever	4	0	1
102	Boomkruiper	366	18	23
103	Spreeuw	828	41	58
104	Merel	3474	174	199
105	Beflijster	2	0	0
106	Kramsvogel	978	49	6
107	Zanglijster	1665	83	116
108	Koperwiek	1060	53	172
109	Grote Lijster	6	0	0
110	Grauwe Vliegenvanger	4	0	3
111	Roodborst	7708	385	710
112	Blauwborst	45	2	4
113	Noordse Nachtegaal	2	0	1
114	Nachtegaal	2356	118	130
115	Kleine Vliegenvanger	1	0	0
116	Withalsvliegenvanger	1	0	0
117	Bonte Vliegenvanger	75	4	12

#	Soort	00-19	gem.	2020
118	Zwarte Roodstaart	2	0	0
119	Gek. Roodstaart	419	21	28
120	Paapje	34	2	5
121	Roodborsttapuit	29	1	8
122	Tapuit	5	0	0
	<i>Groenlandse Tapuit</i>	3	0	0
123	Huismus	1	0	0
124	Ringmus	21	1	0
125	Heggenmus	1424	71	85
126	Gele Kwikstaart	5	0	1
127	Gr. Gele Kwikstaart	241	12	6
128	Witte Kwikstaart	46	2	29
129	Rouwkwikstaart	8	0	3
130	Grote Pieper	1	0	0
131	Boompieper	100	5	4
132	Graspieper	3573	179	25
133	Waterpieper	11	1	0
134	Oeverpieper	18	1	1
135	Vink	605	30	42
136	Keep	61	3	3
137	Groenling	166	8	120
138	Putter	5	0	2
139	Sijs	39	2	9
140	Kneu	9	0	0
141	Grote Barmsijs	2227	111	0
142	Witstuitbarmsijs	2	0	0
143	Kleine Barmsijs	226	11	49
	<i>barmsijs spec**</i>	76	-	-
144	Goudvink	109	5	1
	<i>Noordse Goudvink</i>	5	0	0
145	Ijsgors	1	0	0
146	Sneeuwgorst	1	0	0
147	Geelgorst	2	0	0
148	Ortolaan	1	0	0
149	Rietgorst	262	13	13
	Totaal	98157	4896	6616

¹ Geen van de gevangen Stormmeeuwen vertoont een combinatie van kleedkenmerken die diagnostisch is voor de ondersoort *heinei*, de Russische Stormmeeuw (Adriaens & Gibbins, 2016). De vogels zijn echter geen 'klassieke' nominaat *canus*. Het lijken intergrades, of de *heinei*-type vogels die (nog?) niet met zekerheid gedetermineerd kunnen worden (60% van de populatie). De maten wijzen wel op Russische – al dienen die uiteraard met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

² Alleen gevallen opgenomen op basis van mtDNA-analyses.

³ Van de niet op taxon gedetermineerde barmsijsen is geen jaargemiddelde berekend.

3.8 RAS BOKJE DUIVENVOORDSE POLDER

Figuur 28. Bokje, Duivenvoordse Polder, Wassenaar, 31 oktober 2020 (Jort Verhulst).

In januari werden twee vangpogingen gedaan, en tussen eind oktober en begin december vier. Aan motivatie voor meer pogingen was geen gebrek, alleen vogels ringen is nu eenmaal niet een in een laboratorium gecontroleerde bezigheid. Externe omstandigheden gooiden roet in het eten. Februari was zo stormachtig, dat we geen vangdagen konden plannen. Covid-19 en de daarbij geldende beperkingen voor het aantal mensen dat aan een activiteit deel mocht nemen, gooiden roet in het eten bij wekelijks geplande vangsten vanaf december, waardoor we in de tweede helft van het jaar op vier pogingen (driemaal met succes) bleven steken. Eenmaal ving we een door onszelf een week eerder geringde vogel terug.

Naast RAS Bokje waren leden van Vrs Meijendel actief in andere projecten buiten de stichting, zoals STORK (Ooievaars), RAS Bosuil, RAS Kerkuil, RAS Steenuil, RAS Oeverzwaluw, RAS Boerenzwaluw, RAS Gele Kwikstaart en in Vogelopvang De Wulp (RAS asielvogels).

4 TERUGMELDINGEN ONTVANGEN IN 2020

Dit hoofdstuk is opgebouwd uit drie delen:

- 1 een selectie van interessante eigen terugvangsten;
- 2 in 2020 ontvangen meldingen van elders geringde vogels die door ons zijn terug gevangen;
- 3 in 2020 ontvangen berichten van door ons geringde vogels die elders zijn teruggemeld.

4.1 SELECTIE EIGEN TERUGVANGSTEN

Opvallend zijn de oude knarren bij **Kleine Karekiet**, **Winterkoning** en **Heggenmus**.

Tabel 15. Interessante eigen terugvangsten

Soort	Ringnummer	Kleed*	Ringdatum	Controle	Opmerkingen
Gaai	1621024	> 1kj	01-07-2018	08-04-2020	
Pimpelmees	BF 27355	1kj	15-11-2017	10-08-2020	
Zwartkop	V 875685	> 1kj man	07-07-2018	08-04-2020 25-06-2020	
Tuinfluitier	V 875769	> 1kj man	15-07-2018	26-05-2020	
Fitis	AHN 832	> 1kj	28-04-2017	03-05-2020 21-05-2018	Minimaal vier jaar oud.
Kleine Karekiet	BA 68897	> 1kj	08-08-2012	25-07-2020 21-05-2018	Minimaal negen jaar oud. Slechts eenmaal eerder terug gevangen.
Rietzanger	BG 48256	1kj	15-07-2018	27-04-2020 21-05-2020	
Winterkoning	AHN 931	1kj	17-07-2016	04-04-2020	5 ^e kj
Roodborst	BJ 59613	1kj	27-10-2019	11-10-2020 02-11-2019	
Nachtegaal	V 875808	1kj	25-07-2018	27-04-2020 26-05-2020 31-05-2020	
	V 913338	> 1kj	22-04-2019	18-04-2020 27-04-2020 31-05-2020	
	V 913349	> 1kj	01-05-2019	27-04-2020	
	V 913674	> 1kj	23-08-2019	03-05-2020	
Heggenmus	BB 09230	> 1kj	25-03-2014	25-06-2020	Minimaal 7 jaar oud. Eerder terug in 2018 en 2016 (3x)
	BG 48184	> 1kj	14-07-2018	26-05-2020	

uitgelicht *Grasmus*

Er waren in 2020 veel eigen terugvangsten van **Grasmussen** die in eerdere jaren door ons geringd waren: liefst 20 verschillende exemplaren. Dat suggereerde dat de overleving hoog was. Eén vogel was minimaal in zijn zesde levensjaar, twee andere minimaal in hun vijfde (tabel 16).

Tabel 16. Eigen terugvangsten van Grasmussen die in voorgaande jaren zijn geringd en in 2020 zijn teruggevangen

soort	ringnr	Kleed*	ringdatum	Controle	opm.
Grasmus	BE 15511	> 1kj man	16-05-2016	26-05-2020	Minimaal 6 ^e kj; eerder terug in 2016 (2x), 2017 (2x) en 2019 (2x)
	BF 71727	> 1kj man	10-05-2017	03-05-2020	Minimaal 5 ^e kj. Opvallend genoeg nooit eerder teruggevangen.
	BF 71823	> 1kj	10-05-2017	07-05-2020 26-05-2020 31-05-2020 03-07-2020 07-07-2020	Minimaal 5 ^e kj. Nooit eerder teruggevangen.
	BF 72980	> 1kj	09-05-2018	25-07-2020	Terug als vrouw.
	BG 48095	1kj	01-07-2018	03-07-2020 11-07-2020 25-07-2020 31-07-2020	
	BG 48163	1kj	07-07-2018	27-04-2020 07-05-2020	
	BG 48245	1kj	15-07-2018	07-07-2020 11-07-2020	Terug als vrouw.
	BG 48211	1kj	15-07-2018	07-05-2020 21-05-2020	
	BG 48270	1kj	17-07-2018	31-05-2020	
	BJ 11515	> 1kj man	20-04-2019	26-05-2020	
	BJ 11618	> 1kj man	13-04-2019	27-04-2020	
	BJ 11692	> 1kj man	23-06-2019	18-04-2020 13-06-2020	
	BJ 11722	> 1kj man	07-07-2019	20-08-2020	
	BJ 11749	1kj	14-07-2019	07-05-2020	Terug als man.
	BJ 11752	1kj	14-07-2019	13-06-2020	Terug als vrouw.
	BJ 11766	1kj	18-07-2019	16-08-2020	
	BJ 11813	1kj	27-07-2019	18-07-2020 19-07-2020	
	BJ 11841	1kj	27-07-2019	07-05-2020	Terug als vrouw.
	BJ 12359	1kj	24-08-2019	22-07-2020	
	BJ 12481	1kj	26-08-2019	08-08-2020 10-08-2020	

4.2 ELDERS GERINGD, IN MEIJENDEL TERUGGEVANGEN

De meest interessante terugmeldingen van elders waren de Belgische **Cetti's Zanger** (zie ook p. 19), Franse **Waterrietzanger**, Britse **Braamsluiper**, Finse **Goudhaan** en Noorse **Kleine Barmsijs**. Van Cetti's Zanger en Waterrietzanger ving we nog niet eerder vogels met een buitenlandse ring. Van een in Estland geringde Goudhaan werden nog geen ringgegevens ontvangen.

Tabel 17. Elders geringd, door ons teruggevangen

soort	Ringnr	kleed*	ringplek	ringdatum	controle	opmerking
Grote Bonte Specht	L 471320	1 ^e kj	Kennemerduinen, Bloemendaal, NH	06-08-2017	28-12-2020 29-11-2020 13-11-2020 19-10-2018	
Pimpelmees	Brussels 16152258	1 ^e kj man	Brecht, België	26-10-2019	29-10-2019	
Cetti's Zanger	BL 56537	1 ^e kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	15-09-2020	22-10-2020 30-10-2020	
	Brussels 16743696	1 ^e kj	Sint-Amands, Vlaanderen, België	10-09-2020	20-09-2020	
Zwartkop	V 924814	1kj man	Kennemerduinen, Bloemendaal, NH	28-08-2018	13-06-2020	
	V 575974	1kj	Foxholstermeer, FR	19-07-2020	15-09-2020	Gecontroleerd als man.
	Y 029221	1kj man	Oost-Knollendam, NH	02-09-2020	09-09-2020	
Tuinfluitier	Arnhem V 887744	> 1 ^e kj	Zwanenwater, NH	14-05-2017	27-04-2020 13-06-2020	Eerder terug in 2017 en 2019.
Braamsluiper	London ATK 7786	1 kj	Gibraltar Point, Lincolnshire, Engeland	06-10-2020	09-10-2020	
Kleine Karekiet	Brussels 15632928	> 1 ^e kj	Mechelen, België	16-07-2019	21-05-2020 31-05-2020	
	Arnhem BN 57704	1kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	30-07-2020	10-08-2020	
Rietzanger	Arnhem BE 10561	1kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	20-08-2015	03-05-2020	Eerder terug in 2017 en 2018. Inmiddels 6 ^e kj.
	BF 30815	1kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	30-06-2017	03-05-2020	Eerder terug in 2018 en 2019.
Waterrietzanger	Paris	> 1kj	Bahine, Guerande, Pays de la Loire, Frankrijk	03-08-2019	01-08-2020	
Sprinkhaanzanger	BJ 66398	1kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	21-07-2019	24-07-2020	
Tjiftjaf	Arnhem AKD 732	1 kj	Kennemerduinen, Bloemendaal, NH	29-06-2019	10-04-2020	
Fitis	Arnhem AKD 794	1kj	Kennemerduinen, Bloemendaal, NH	16-07-2019	12-04-2020	
	Arnhem ADS 627	1kj	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	19-07-2020	13-08-2020	
Goudhaan	Helsinki R 207636	man 1kj	Tavastehus, Tavastia Proper, Finland	22-09-2020	05-11-2020	
	Arnhem ARD 667	1 kj vrouw	Texel, NH	17-10-2020	01-11-2020	
Kleine Barmsijs	Stavanger HL 04934	1kj	Revtangen, Klepp, Rogaland, Noorwegen	25-06-2020	09-10-2020	

* het kleed van de vogel tijdens het ringen

4.3 IN MEIJENDEL GERINGD, ELDERS TERUGGEMELD

De **Pimpelmees** die terug werd gevangen in Litouwen is een opmerkelijke, omdat we op de dag dat wij de vogel in Meijendel ringden, óók een op dezelfde locatie in Litouwen geringde vogel terug vingen. Van **Groenling** ontvingen we onze eerste buitenlandse terugmelding. Verder waren voor ons een **Roodborst** in Engeland en **Zanglijster** in Spanje niet alledaags. Opvallend is ook de ogenschijnlijk honkvaste **Startmees** die 'opeens' verplaatst is.

Tabel 18. Door ons geringd, elders teruggemeld

soort	ringnr	kleed*	ringdatum	Terugmeldplek	controle	opmerkingen
Zilvermeeuw	5507174	5 ^e kj	26-06-2018	Katwijk aan Zee, ZH	13-10-2020	
Stormmeeuw	3723125	>2 ^e kj	30-12-2010	Zoetermeer, ZH Zoetermeer, ZH	15-02-2021 14-01-2013	Nu minimaal 14 ^e kj.
IJsvogel	P 36740	1 ^e kj	20-08-2020	Leidschendam, ZH	18-09-2020	Raamslachtoffer.
Cetti's Zanger	BG 46709	1 ^e kj	26-09-2018	Ooijse Graaf, GE	15-10-2020	
Koolmees	BJ 59272	1 ^e kj vrouw	05-10-2019	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	14-03-2020	
Pimpelmees	BJ 60267	1 ^e kj	06-11-2019	Ventes ragas, Litouwen	28-09-2020	
	BJ 60249	1e	06-11-2019	Tilburg, OV	01-11-2020	
	BJ 60427	1 ^e kj	16-11-2019	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	09-11-2020	
	BJ 60494	1 ^e kj	17-11-2019	Overdinkel, OV	14-03-2020	
	BN 56054	1 ^e kj	05-11-2020	Den Oever, NH	07-11-2020	
Startmees	AJP 595	vgr	11-11-2017 10-11-2019 07-10-2019	Castricum, NH	24-4-2020	
Kleine Karekiet	BG 47675	1 ^e kj	28-08-2017	Vinkeveen, NH	14-07-2020	Raamslachtoffer.
	BG 47712	1 ^e kj	03-09-2017	Lebbeke, België	17-08-2018	
	BG 48711	1 ^e kj	02-08-2018	Solaire-et-Bourg, Frankrijk	22-08-2019	
	BJ 11851	1 ^e kj	04-08-2019	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	04-06-2020	
	BJ 12357	1 ^e kj	24-08-2019	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	27-08-2020	Gecontroleerd als vrouw.
	BJ 61316	1 ^e kj	07-08-2020	Audenge, Gironde, Frankrijk	21-08-2020	
	BJ 61511	1 ^e kj	10-08-2020	Courcelles-sur-Seine, Frankrijk	19-08-2020	
Rietzanger	BJ 12036	1kj	16-08-2019	Castricum, NH	07-08-2020	
	BJ 12050	1kj	20-08-2019	Lista, Farsund, Noorwegen	02-08-2020	
Zwartkop	V 913012	1 ^e kj man	07-09-2019	Oostvaardersdijk, Almere, FL	19-07-2020	
	V 265997	1 ^e kj	13-06-2020	Westenschouwen, ZL	11-09-2020	
	V 973367	1 ^e kj vrouw	02-09-2020	Messanges, Frankrijk	10-10-2020	
Tuinfluiter	V 875944	1 ^e kj	03-08-2018	Mechelen, België	21-08-2018	
	V 913641	1 ^e kj	22-08-2019	Hoymille, Frankrijk	09-05-2020	Raamslachtoffer.
	V 913785	1 ^e kj	25-08-2019	Castricum, NH	31-07-2020	
Fitis	AJT 902	1 ^e kj	16-08-2019	Bolland, Wallonië, België	23-08-2019	Dood gevonden.
Tjiftjaf	AJP 488	Volgroeid	15-10-2017	Naarden, NH	05-04-2020	
Goudhaan	ARS 786	1 ^e kj man	16-10-2020	Vlieland, FR	05-11-2020 06-11-2020	
	APD 849	1 ^e kj man	11-11-2020	Den Haag, ZH	31-12-2020	Raamslachtoffer.
Merel	L 414587	1 ^e kj man	23-11-2015	Helgoland, Duitsland	05-04-2020 22-02-2020	
Zanglijster	L 550549	1 ^e kj	05-10-2019	Periana, Malaga, Spanje	20-12-2020	Geschoten.
Roodborst	BJ 59619	1 ^e kj	27-10-2019	Lauwersoog, GR	29-11-2020	Verkeerslachtoffer. Ruim een jaar later.
	BJ 59992	1 ^e kj	02-11-2019	Castricum, NH	23-10-2020	Bijna een jaar later.

	BN 55625	1 ^e kj	14-10-2020	Eastbourne, Sussex, Engeland	16-10-2020	
	BN 55792	1 ^e kj	20-10-2020	Woerdense Verlaat, UT	11-02-2021	Dood gevonden, gepakt door kat.
Nachtegaal	V 875813	1 ^e kj	25-07-2018	Castricum, NH	13-04-2020	
	V 972796	1 ^e kj	23-07-2020	Villeton, Lot-et-Garonne- Frankrijk	19-08-2020	
Heggenmus	BJ 59876		29-10-2019	Hantum, FR	15-03-2020	Gepakt door kat.
Groenling	V 972499	1 ^e kj man	02-11-2019	Eu, Seine-Maritime, Frankrijk	02-01-2020	Onze eerste buitenlandse tmd van deze soort.
	V 972528	> 1 ^e kj man	10-11-2019	Kennemerduinen, NH	12-05-2020	
Grote Barmsijs	BF 72462	> 1 ^e kj man	17-11-2017	Hamme, België	25-11-2017	Een nakomertje. Verkeersslachtoffer.
Rietgors	V 875720	> 1 ^e kj man	10-07-2018 30-08-2018	Amsterdamse Waterleidingduinen, NH	19-03-2020	

* kleed van de vogel tijdens het ringen

5 WAARNEMINGEN OP EN RONDOM DE RINGBAAN

Hieronder staat een kort overzicht van losse waarnemingen van landelijk dan wel regionaal schaarse (of anderszins interessante) soorten op en in de directe omgeving van de ringbaan.

Figuur 29. Een tweede-kalenderjaar Rode Wouw vloog op 19 april 2020 langs de ringbaan, Meijndel, Wassenaar. De leeftijd kan het makkelijkst bepaald worden aan de hand van de lichte toppen aan de grote dekveren (Vincent van der Spek).

5.1 VOGELS

Roerdomp

Regelmatig waargenomen, meestal roepend, soms overvliegend.

Purperreiger

Tweemaal een exemplaar overvliegend op 21 mei en een groepje van drie (met één Blauwe) op 19 juli.

Rode Wouw

Pal over de baan op 19 april. Een tweede vloog iets ten westen daarvan over op 26 oktober.

Zwarte Wouw

Op 19 april enkele minuten na de Rode Wouw overvliegend.

Dwergarend

Een lichte vorm Dwergarend moet op 13 juni zo ongeveer over de baan zijn gevlogen (waarneming anderen), maar werd jammerlijk door de ringers gemist.

Wespendief

Juvenile vogels werden op 30 augustus en 15 september gezien.

Visarend

Overvliegend op 12 juni.

Zeearend

Een jonge vogel vloog op 21 maart langs de ringbaan richting het zuiden.

Dwergmeeuw

Drie over de baan op 18 april. Deze soort zien we niet vaak over het duin.

Zomertortel

Zingend ter plaatse op 13 juni. Het was (jammerlijk) lang geleden dat er een Zomertortel zong in Meijendel.

Ransuil

Op 13 oktober en op 14 oktober, toen er liefst vijf werden gevangen, waren er zelfs nog meer aanwezig. In de vroeg ochtend van 27 november waren er liefst vier ter plaatse.

Kerkuil

Gezien en gehoord op 3 mei, 3 juli en op 12 en 13 oktober.

Wielewaal

Een vrij late overvliegend op 15 september, ook vanaf de Vulkaan gezien.

Baardman

Op 10 november waren twee exemplaren aanwezig, waarvan er eentje werd geringd.

Cetti's Zanger

Sinds dit jaar ook in het voorjaar zingend nabij de ringbaan. In het najaar werden regelmatig exemplaren gehoord, zowel roepend als zingend.

Struikrietzanger

Een zingende Struikrietzanger werd op 9 juni door een van de medewerkers elders in Meijendel gevonden.

Bruine Boszanger

Roepend ter plaatse op 13 oktober. Helaas werd de vogel niet gevangen.

Bladkoning

Zingend (!) naast de ringbaan op 1 oktober.

Beflijster

Groepje van acht overvliegend op 18 april.

Paapje

Ter plaatse op 20 september.

5.2 Overige waarnemingen

De eerste **Boomkickers** van het jaar riepen al op 10 april. Zoals tegenwoordig gebruikelijk moesten er weer de nodige **Bosmeikevers** uit de netten worden gehaald. Dit keer was 82 exemplaren op 21 mei de uitbijter, met nog eens 20 op 13 juni.

BIJLAGE 1 SPREEUWENONDERZOEK I.S.M. VOGELTREKSTATION

Morrison Pot – PhD-student

In 2007 mocht ik tijdens de zomervakantie een weekje doorbrengen op de vinkenbaan van VRS Nebularia in Westenschouwen en kwam ik voor het eerst in aanraking met het ringen van vogels. Ondanks de magere vangsten was ik meteen verkocht en in de jaren die volgden beschouwde ik het behalen van een eigen ringvergunning als belangrijker dan het behalen van een rijbewijs. Het aanstekelijke enthousiasme van mentor Cor Oskam speelde hierin geen onbelangrijke rol. Nu, jaren later, gaan dit soort traditionele vinkenbanen langs de kust, waar het vogels ringen voor mij begon, een belangrijke rol spelen tijdens mijn promotieonderzoek bij Vogeltrekstation en het Nederlands Instituut voor Ecologie.

We zijn geïnteresseerd in een vraag die veel ringers zich regelmatig zullen stellen: hoe vindt een trekvogel zijn weg? Het is fascinerend om te bedenken dat veel zangvogels binnen enkele weken nadat ze het nest hebben verlaten alleen de route naar hun overwinteringsgebieden weten te vinden, die soms zeer complex is.

Meer dan 60 jaar geleden stelde Albert Perdeck zich deze vraag ook in een inmiddels klassieke publicatie in *Ardea*. In de jaren voorafgaand aan deze publicatie (1948- 1957) had hij duizenden spreeuwen tijdens de najaarstrek gevangen op verschillende ringstations in de duinen bij Den Haag en deze vervolgens binnen 24 uur experimenteel verplaatst naar de luchthavens van Basel, Genève en Zürich om de vogels hier geringd vrij te laten. Later werden ook verplaatsingen naar Barcelona georganiseerd. Door vogels uit hun trekbaan te halen hoopte Albert Perdeck te leren over de mechanismen waarmee trekvogels oriënteren. De terugmeldingen van verplaatste spreeuwen lieten een uitgesproken verschil zien tussen vogels van verschillende leeftijden: verplaatste adulten werden teruggemeld uit de gebruikelijke overwinteringsgebieden in NW-Frankrijk en Z-Engeland, terwijl verplaatste juvenielen uit Z-Frankrijk, Spanje en Portugal werden teruggemeld. Albert Perdeck concludeerde dat alleen ervaren vogels (die al een keer in het overwinteringsgebied waren geweest) corrigeerden voor verplaatsing door zich te heroriënteren richting het noordwesten en zag dit als bewijs voor het vermogen tot navigeren (true goal navigation), terwijl onervaren vogels (die deze reis voor het eerst maakten) de eerder ingezette trekrichting naar het zuidwesten aanhielden (one-direction orientation). Tot op de dag van vandaag is dit experiment ongeëvenaard in zijn omvang en duidelijkheid van de resultaten.

Met de technologie van tegenwoordig zouden we veel meer vragen kunnen beantwoorden met dezelfde experimentele opzet, en dat is precies wat we de komende jaren gaan doen. In 'Op het Vinkentouw' Nr. 145 december 2020: 'Door de installatie van de ICARUS-antenne op het International Space Station komt een nieuwe generatie gps-satellietzenders beschikbaar die klein genoeg zijn om bewegingen van zangvogels in detail te volgen. Voorheen konden zangvogels met een gewicht onder de 200 g alleen met geolocators uitgerust worden, die een grote onnauwkeurigheid hebben en bovendien het nadeel hebben dat ze geen informatie zenden en dus terug gevangen moeten worden. Door spreeuwen met gps-satellietzenders uit te rusten gaan we enkele honderden vogels gedurende hun leven volgen om te bepalen wat de gevolgen van verplaatsing zijn voor toekomstige broedlocaties, migraties en overwinteringsgebieden. Uiteindelijk willen we begrijpen hoe een vogel navigatie ontwikkelt vanuit oriëntatie als deze van onervaren juveniel in een ervaren adult veranderd' .

Uit: Op het Vinkentouw 145 (Pot et al., 2020)

Bronnen

Adriaens, P. & C. Gibbins. 2016. Identification of the *Larus canus* complex. Dutch Birding 38:1

BNN-Vara, 2020. Vara's Vroege Vogels. Oudste vogelringstation van Nederland (filmpje).
<https://www.bnnvara.nl/vroegevogels/artikelen/oudste-vogelringstation-van-nederland>

KNMI online. www.knmi.nl

Knijff, P. de, V. van der Spek & J. Fischer, 2012. Genetic identity of grey chiffchaffs trapped in the Netherlands in autumns of 2009-2011. Dutch Birding 34:6.

van der Spek, V., R. van der Vliet & M. Verrips, 2020. Jaarverslag Vrs Meijendel 2019. Stichting Vrs Meijendel, Den Haag.

Pot, M., B. Goffin, C. Boom, T. van Mastrigt & J. van Irsel. 2020. De onderzoekers van het Vogeltrekstation. Op het Vinkentouw 145, 21-27.

Shirihai, H. & L. Svensson, 2018. Handbook of Western Palearctic birds, Bloomsbury Publishing, London.

van Spanje, T & F. Majoor, 2012. Vogeltrekstation Handleiding Constant Effort Sites. Vogeltrekstation, Wageningen.
<https://vogeltrekstation.nl/sites/vt/files/downloads/CES-handleiding%202012.pdf>

van der Spek, V. & T. Fijen, 2020. Influx Struikrietzangers in het voorjaar van 2020.
https://www.dutchbirding.nl/dbactueel/1689/bruine_boszangers_in_nederland

Troost, G. 2020. Vrs Meijendel, Trektellen.nl
<http://www.trektellen.nl/site/info/403>

